

VOL. NO. 01 ISSUE NO. 9 SEPTEMBER 2015 PRICE 30/-

અંક-૯

૭ વર્ષ પૂર્ણ

બાળકો અને
નવયુવાનો માટે

મિલકાદ, મિલહિજ, હિજરી સન ૧૪૩૬

સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૫

مِنْ كِتَابِ مَوْلَانَا فَيَازِ عَالِي مَوْلَانَا

PUBLISH 10TH EVERY MONTH, RNI No: GUJGUJ/2015/59960

₹/ 30

REGISTERED UNDER POSTAL REGISTRATION No: AHD-C/51/2015-2018 VALID UP TO 31TH DECEMBER 2018

ISSUED BY THE SSPO's AHMEDABAD CITY DIVISION, PERMITTED TO POST AT AHMEDABAD PSO ON 10TH OF EVERY MONTH

PUBLISHED FROM: HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST

865/866, BEHIND TASLIM SOCIETY, NEAR GOLDEN PARK, VATVA, AHMEDABAD - 382 440

બઈસ્મેહી સુબ્હાનહૂ તઆલા

પ્રિય બાળકો

અસ્સલામો અલૈકુમ!

“હાદી” માસિકે પોતાના પ્રકાશનના સાત વરસ પૂરા કર્યા અને આઠમા વરસમાં પ્રવેશ પ્રસંગે આઠમા વરસનો પ્રથમ અંક આપની સમક્ષ રજુ કરતાં પ્રથમ તો રબ્બે કાએનાત અને હઝરત ઈમામે ઝમાના અજ. ની પવિત્ર બારગાહોમાં અમે પોતાની હૃદયપૂર્વકની આભારની લાગણી અત્યંત નમ્ર રીતે પેશ કરીએ છીએ કે જેમની ગૈબી મદદ વગર એક દીની સામયિક સાત વરસના લાંબા ગાળા સુધી સતત પ્રગટ કરવું શક્ય જ નહોતું.

સાથે જ અમો અમારા વાચકો અને મોઅમેનીન પ્રત્યે પણ આભાર પ્રગટ કરીએ છીએ કે તેમની સતત હૂંફ અને સહકારને કારણે જ આ ભગીરથ કાર્ય શક્ય બન્યું છે.

વહાલા બાળકો! આ અંક માહે ઝિલકાઅદ અને માહે ઝિલહજના સંયુક્ત અંક તરીકે રજુ કરી રહ્યાં છીએ; કારણ એ છે કે “હાદી” માસિક દર અંગ્રેજી મહીનાની ૧૦ તારીખે પ્રગટ કરવામાં આવે છે જ્યારે અંગ્રેજી કેલેન્ડર અને ઈસ્લામી કેલેન્ડરના મહીનાઓમાં તફાવત હોવાથી અને હાદી માસિકેમાં જે-તે ઈસ્લામી મહીના સંબંધિત સામગ્રી પણ પિરસવામાં આવતી હોવાથી જે-તે ઈસ્લામી મહીનાની શરૂઆત પહેલાં જ હાદી માસિક આપના હાથોમાં પહોંચી જાય તેવી અમારી નેમ હોવાથી એક અંક સંયુક્ત અંક તરીકે પ્રગટ કરીને હાદી માસિકના પ્રકાશનની અંગ્રેજી મહીનાની તારીખ અને ઈસ્લામી મહીના વચ્ચે સમન્વય સાધવા માટે આવું કરવામાં આવ્યું છે.

માહે ઝિલકાઅદમાં ઈમામતના સિલસિલાની આઠમી કડી ઈમામે અલી રિઝા અ.સ. ની વિલાદત અને શહાદત બંને આવે છે. તેવી જ રીતે ઝિલહજના મહીનામાં ઈમામ અલી અ.સ. ની વિલાયતની ઘોષણા થઈ હતી જે આપણાં માટે ઈદનો દિવસ છે.

વહાલા બાળકો! આપણાં અઈમ્માના ખુશાલીના પ્રસંગોની ઉજવણી શાનો શૌકતથી કરીને તથા તેમના શોકના પ્રસંગોએ શોક પાળીને - તેવી જ રીતે મહેફિલો અને મજલિસોનું આયોજન કરીને આપણે આપણાં અઈમ્માની ખુશીમાં ખુશ થઈએ છીએ અને તેમના શોકના પ્રસંગે દુઃખી થઈએ છીએ તે સાબિત કરી આપવું જોઈએ.

અલ્લાહ તબારક-વ-તઆલાની બારગાહમાં દુઆ ગુજારીએ છીએ, તે પરવરદિગાર આપણને એહલેબૈત અલૈહેમુસ્સલામના સાચા ચાહનારાઓ બનાવી દે.

વહાલા બાળકો! આપણાં આ હાદી માસિકના મુખ્ય તંત્રી કિબ્લા મૌલાના મુહમ્મદ રિઝા ગરવી સાહેબને ગયે મહીને મોટો સદમો પહોંચ્યો છે; તેમની લાડકવાઈ સુપુત્રી લુબાબા રિઝવી કહેફિયા (મર્હૂમા) લાંબી માંદગી પછી ખૂબજ નાની વયે આ ફાની જગતને છોડી ગયાં. કિબ્લા મૌલાના ગરવી સાહેબ અને તેમના અહેલીયા તેમજ કુટુંબીજનો ઉપર આવી પડેલ આ આફતની પળોમાં અલ્લાહ તબારક-વ-તઆલા અને માઅસૂમીન અ.સ. તેમને સાંત્વના આપે અને એ મર્હૂમાને જવારે માઅસૂમીનમાં જગ્યા આપે તેવી દુઆ ગુજારીએ છીએ અને “હાદી” માસિકના વહાલા વાચકોને એક સૂરએ ફાતેહા પઢી મર્હૂમાને બખ્શી દેવા વિનંતી કરીએ છીએ.

વસ્સલામ

ઝેરે સાર પર સ્ત્રી હઝરતે હુજૂત

અરવાહોના ફિદાહ, અજજલલ્લાહો તઆલા ફરજહુશરીફ

મહુમ જનાબ મૌલાના આબીદ હુસૈન રીઝવી

સાહેબની યાદમાં

મુખ્ય તંત્રી :

સૈયદ મોહમ્મદ રેઝા રિઝવી ગરવી

કાર્યવાહક તંત્રી :

સૈયદ મોહમ્મદ અફઝ

સૈયદ આબીદ હુસૈન એ રિઝવી 7383560072

સહાયકો :

અહમદ રેઝા ગુરારહ

વાલીમ રેઝા અજમેરી

એહસાન અલી રિઝવી

અનુવાદક :

સૈયદ મોહમ્મદ ફાઝિલ બુખારી આઈ. એ. એસ (નિવૃત્ત)

શુષોભન :

Web Graphics મોહમ્મદ તાહીર

9898937633 E-mail: smtahir202@gmail.com

ટુરીંગ એજન્ટ :

સૈયદ મીસમ મેહદી રિઝવી 9510344219

“હાદી” માસિકના મેમ્બર બનવા માટે સંપર્ક કરો:

અમદાવાદ:	(૧) શબ્બીર ભાઈ નુરાની, ફોન: ૯૩૭૬૧૬૮૩૦૬ (૨) મૌલાના ઝફરુલ હસન, ફોન: ૯૩૨૭૫૩૬૬૩૮ (૩) ઝાકીર ભાઈ મોમીન, ફોન: ૯૩૨૭૦૪૧૩૧૪
ભાવનગર:	મુસ્તાકભાઈ વિરાણી, ફોન: ૯૮૨૪૫૩૮૧૧૪
મહુવા:	મહેદીરઝા એમ. બંભોરા, ફોન: ૯૮૨૪૩૨૭૨૨૭
કાણોદર:	નૌશાદભાઈ, જાફરી ચેનલ, ફોન: ૯૮૮૮૭૭૩૬૧૧
મેતા:	મોહસીનભાઈ કદાવાલ, ફોન: ૯૮૮૮૩૬૮૦૮૮
ભરૂચ:	મુશ્તાકઅલી પાનવાલા, ફોન: ૯૮૨૪૨૪૩૦૫૧

ઘોળકા:	કમરઅલી મોમીન
અંજાર:	રફીકભાઈ ખોજા, ફોન: ૯૮૨૫૩૧૮૬૨૧
રૂસ્તમપૂરા:	સૈયદ આશીક હુસૈન, ફોન: ૯૮૨૪૧૧૮૩૭૨
રાજૂલા:	મૌલાના હસન મહેદી, ફોન: ૯૮૦૪૧૪૬૧૧૦
સેલવાસા:	ગુલામ અબ્બાસભાઈ દેવજાણી, ફોન: ૯૮૨૫૮૮૮૮૭૮
સિહોર:	હસનઅલી વજીરઅલી વસાયા, ફોન: ૯૮૭૮૮૬૮૮૬૮
કચ્છ:	મુશ્તાક હુસૈન અબ્દુલ હુસૈન માસ્ટર, ફોન: ૯૮૨૪૨૧૬૪૭૦
કેડીયાપાડા:	રિઝવાન હુસૈન અમીરઅલી રાજાણી, ફોન: ૯૪૨૭૧૭૫૨૩૧

ખાસ નોંધ: સભ્ય તથા એજન્ટ મિત્રોને નમ્ર અરજ છે કે જેનું અગાઉનું લવાજમ બાકી છે તે અને નવા વર્ષનું લવાજમ મોકલી આપવા વિનંતી.

વિગતો માટે સંપર્ક :

(રહ.)

હૌઝએ ઈલમીયહ ઈમામ ખુમૈની ગોલ્ડન પાર્ક, વટ્વા, અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત

E-mail: hadimasik@yahoo.com Website: www.hadikids.org

PHONE NO: 079-25892786, 93266 78614, 70969 21472, 97249 37865

વાર્ષિક લવાજમ: રૂપિયા ૩૦૦/-

નમાઝે શબ

(રાત્રીની નમાઝ-તહજુદ) ની પ્રેરણાં

શેખ ફુલૈની મહૂમ્મિ ઇમામ મુહમ્મદ બાકિર અ.સ. ની રિવાયત બયાન કરી છે કે: “ચોક્કસ અલ્લાહ તઆલાએ એક પક્ષીને પેદા કર્યો છે જેની કોક અર્શથી નીચે અને તેના પંજ પાતાળમાં (પૃથ્વીના સાત પક્કની નીચે) છે. તેની એક પાંખ પૂર્વમાં અને એક પશ્ચિમમાં છે. જ્યાં સુધી આ પક્ષી બોલે નહીં ત્યાં સુધી બીજા પક્ષીઓ બોલતાં નથી. પછી જ્યારે તે બોલે છે (અઝાન દે છે) ત્યારે કહે છે, અત્યંત મહાન અલ્લાહ સંપૂર્ણ પાણે પવિત્ર અને પાક છે અને તેની સાથે સરખાવી શકાય તેવો કોઈ નથી. તે પછી અલ્લાહ તઆલા તેને જવાબ આપે છે અને ફરમાવે છે કે તું જે કંઈ કહે છે અને જે કોઈ તેની માઅરેફત (અંતર આત્માથી જાણકારી- હૃદય પૂર્વકનું જ્ઞાન) ધરાવે છે તો તે મારા જુલ્લ સમ નથી ખાતો- એટલે કે જેને મારી મહાનતાનું જ્ઞાન છે તે કદી મારા નામે ખોટા સમ ખાતો નથી.”

લેખક ફરમાવે છે કે ખોટા સમ ખાવાની બુરાઈના વર્ણનમાં ઘણી રિવાયતો છે. તે પૈકી એક રિવાયત એવી પણ છે કે ખોટા સમ અને સગા-વહાલાઓ સાથે દુર્વ્યવહાર ધરને રહેવાવાળાઓથી ખાલી કરી નાખે છે અને ખોટા સમ મનુષ્યના ભવિષ્યના સંતાનો અને વંશજોની દરિદ્રતા અને અલ્લાહના ક્રોધનું કારણ બને છે.

આ આક્ષરી પદ્ધતીની બાબતે અનેક રિવાયતો છે. આ રિવાયતો પૈકી એક રિવાયત એવી છે કે ઈમામ મુહમ્મદ બાકિર અ.સ. એ ફરમાવ્યું છે આ ખુદાનો એક ફરિશ્તો છે જે પદ્ધતીના સ્વરૂપે છે. (વર્ણન ઉપર આવ્યું છે તે પ્રમાણે) જ્યારે અક્ધી રાત્રી પસાર થઈ જાય છે ત્યારે તે પોક્કરે છે: “અત્યંત પવિત્ર અને પાક છે અલ્લાહ જે ખૂબ પવિત્રતાવાળો અને પ્રશંસાને લાયક છે. ફરિશ્તાઓ અને રૂહ (ફરિશ્તાએ બુઝુર્ગ)નો પરવરદિગાર અમારા ઉપર દયા-કૃપાવાન છે તેના સિવાય (બીજે) કોઈ ઈબાદતને લાયક નથી” આ પછી કહે છે:

“નમાઝે શબ પઢવાવાળા જાગી જાઓ.”

તે પછી બીજા તમામ પદ્ધતીઓ અવાજ કરવા લાગે છે અને તે પદ્ધતીના સ્વરૂપે જે ફરિશ્તો છે તે થોડીક વાર શાંત રહ્યા પછી ફરી કહે છે: “અત્યંત પવિત્ર અને પાક છે આપણો પરવરદિગાર અને તેના સિવાય બીજે કોઈ ઈબાદતને લાયક નથી અને ખુદાનો ઝિક્ર કરવાવાળાઓએ હવે ઉઠી જવું જોઈએ.”

અને જ્યારે સવાર પડે છે ત્યારે કહે છે: “આપણો પરવરદિગાર દયાળુ છે, તેના સિવાય ઈબાદતને લાયક કોઈ નથી, બેદરકાર લોકો ઉંઘમાંથી જાગો!!!”

કુરઆન અને હદીસોનું શિક્ષણ

બોધ દાયાક દ્રષ્ટાંતો (ઉદાહરણો-કહેવતો)

કુરઆન મજીદ :

કુરઆન મજીદમાં ખુદાતઆલા એ ફરમાવ્યું છે કે અમે (કુરઆનમાં) લોકો (બોધપાઠ લઈ શકે તે) માટે દરેક પ્રસરના દ્રષ્ટાંતો મુક્યાં છે. કે ક્દાચ તે લોકો તેમાંથી શિખામણ મેળવે. આ કુરઆન અરબી ભાષામાં છે (અને) તે દરેક પ્રસરની ક્ષતિ (ખોડખાંપણ)થી મુક્ત છે, જેનો હેતુ એ છે કે ક્દાચને તેઓ (અલ્લાહથી) કરે.

(સુરએ ઝોમર, આયત નં ૨૭-૨૮)

હદીસો :

પયગમ્બારે અક્કમ સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

**“હે મારી વહાલી પુત્રી! કુરઆનના વાંચન પ્રત્યે નિષ્ક્રાંતિ ન દાખવતાં -
તે એટલા માટે કે કુરઆન મજીદ મનને જાગૃત કરે છે, ભૂંડ સ્વર્ગ-અલ્લાહે જેની
મનાઈ ફરમાવી છે તેવા સ્વર્ગ અને અત્યાચારથી દૂર રાખે છે.”**

(કનાઝુલ-ઉમ્માલ, હદીસ નં ૨૩૭૫)

પયગમ્બારે અક્કમ સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

**“જો તમો સફળ લોકો જેવું જીવન, શહીદોની જેમ મૃત્યુ, ક્યામતના
દિવસની લાલસા અને તે દિવસની ગરમીથી મુક્તિ તેમજ ગુમરાહ થઈ
જવાની બાબતે માર્ગદર્શન ઈચ્છતાં હોવ તો કુરઆનને કંઠસ્થ (યાદ) કરો.
કેમકે તેની વાતો કૃપા સભર છે. તે શૈતાનની સામે રક્ષણ માટેની ઢાલ છે અને
ક્યામતના દિવસે આઅમાલના પલ્લા માટે ખૂબ જભારે સામાન છે.”**

(જમેઉલ અખબાર, પાન નં ૪૧)

ઈમામ અલી અ.સ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

**“જાણી લો કે કુરઆન મજીદમાં ભવિષ્યના યુગનું જ્ઞાન છે. ભૂતકાળના
સમાચાર છે. (તેમાં) તમારી કઠિનાઈઓ (સમસ્યાઓ)નું નિવારણ અને
તમારા સ્વર્ગની સુવ્યવસ્થા છે.”**

(નહેજુલ બલાગહ, ખુલ્લા ૧૫૭)

પવિત્રતા અને સત્યતા માર્ગે દોરનાર ગુરૂ

કુરઆન મજીદ :

ખુદાવન્દે આલમે કુરઆન મજીદમાં ઇશાદિ ફરમાવ્યું છે કે: “નિ:શંકપણે અલ્લાહે મોઅમિનો ઉપર આ (મહાન) ઉપસ્રર કર્યો છે કે તેઓ માર્હેથી જતેઓ વચ્ચે એક નબી નિયુક્ત (મબહીસ) કર્યો છે કે જે તેમની સમક્ષ અલ્લાહની આયતો પઢે (તિલાવત ફરમાવે) તથા તેમને પવિત્ર બનાવે અને કિતાબ તથા ક્હાપણ (હિક્મત) શીખવે. જો કે આ પહેલાં તેઓ ખુલ્લી રીતે અવળે માર્ગે હતાં.”

(સૂરએ આલે-ઈમરાન, આયત નં ૧૬૪)

હદીસ :

હદીસો મેઅરાજમાં છે કે:

“ખુદાવન્દે આલમે ફરમાવ્યું કે હે અહમદ (સ.અ.વ.)! જો મનુષ્ય પોતાના પેટને ભૂખ્યું રાખે અને જીભને કાબૂમાં રાખે તો હું તેને ક્હાપણ (સદ્બુદ્ધી) આપું છું. જો તે વ્યક્તિ નાસ્તિક હોય તો તે ક્હાપણ તેની પોતાની વિઝ્ઘની જ દલીલ થઈ જાય છે અને જો તે મોમિન હોય તો તેનું ક્હાપણ અને તેની સદ્બુદ્ધી તેના માટે પ્રકાશ (દિવ્ય પ્રકાશ - તેને સત્ય તરફ દોરનાર પ્રકાશ) તેની માર્ગદર્શક અને તેના માટે (ખુદાની) દયા-કૃપા (રહેમત) હોય છે અને (તે સદ્બુદ્ધી વડે) તે જે જાણતો નહોતો તે પણ જાણી લે છે અને (તે દિવ્ય પ્રકાશ વડે) જે (સામાન્ય રીતે કોઈ) જોઈ શકતું

નથી તેને પણ તે જોઈ લે છે અને સૌથી પ્રથમ હું તેને જે દેખાડું છું તે તેના પોતાના જ દુર્ગુણો હોય છે જેથી કરીને તે બીજાઓના દુર્ગુણો શોધવાથી દૂર રહે અને તેને જ્ઞાનની ઝીણી ઝીણી વાતો અને દ્રષ્ટિએણી જાણકારી આપું છું જેથી શૈતાન તેના મન (વિચારો)માં પ્રવેશી શકે નહીં”

(બિહારુલ અનવાર, ભાગ ૭૭, પાન નં ૨૯, હદીસ નં ૬)

જનાબ લુક્માન હકીમથી સ્નેહિતે (તેમની વિદ્વતા અને બુદ્ધી ચાતુર્યની ઉચ્ચતા અંગે આશ્ચર્ય વ્યક્ત કરતાં) પૂછ્યું કે મને કહો કે તમો ફલાણાં કુટુંબના ગુલામ નહોતાં?

જનાબ લુક્માને જવાબ આપ્યો: હા-હતો ને!!

પ્રશ્નકર્તાએ ફરી પૂછ્યું: “તો પછી આટલા ઉચ્ચ દરજ્જા પર કેવી રીતે પહોંચી ગયાં?”

જનાબ લુક્માને જવાબ આપ્યો: “સત્યવક્તાના સ્વભાવ અને જે હું જાણતો ન હોઉં તેવી બાબતોમાં ચંચુપાત ન કરવાના સ્વભાવથી, હરામ વસ્તુઓ (બાબતો)થી દ્રષ્ટિને દૂર રાખવાથી અને હલાલ અને પવિત્ર ભોજન ખાવાથી.

અને હા! મારામાં આ જે ગુણો છે તેનાથી સંઈક ઓછા ગુણો જે વ્યક્તિમાં હશે તેને મારા કરતાં ઉતરતી કક્ષાનું સ્થાન મળશે અને મારામાં આ જે ગુણો છે તેના કરતાં વધારે ગુણો જે વ્યક્તિમાં હશે તેને મારાથી પણ ઉચ્ચ સ્થાન મળશે અને જેનામાં મારા જેટલા ગુણો હશે તે મારી બરાબરીનો જ હશે.”

(તન્બીહુલ-ખવાતિર, ભાગ ૨, પા ૨૩૦)

મા સાથે સદ્વ્યવહાર કરવો

શૈખુલ ઈસ્લામ શૈખ મુહમ્મદ ઈબ્ને યાઅફૂઝ ફુલૈની રહ. એ પોતાની ખાત્રી સાથે ઝકરિયા ઈબ્ને ઈબ્રાહીમની રિવાયત વર્ણવી છે કે:

ઝકરિયાએ કહ્યું છે કે હું યહૂદી હતો, મુસ્લિમ ધર્મ અંગીકાર કર્યા પછી જ્યારે હજ માટે ગયો અને ત્યાં ઈમામ જાઅફરે સાદિક અ.સ. ની સેવામાં હાજર થયો ત્યારે મેં અરજ ગુજરી કે હું યહૂદીમાંથી મુસલમાન થએલો છું.

ઈમામ અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “ઈસ્લામમાં તેં શું જોયું? (શું મેળવ્યું?)”

મેં કહ્યું: “ખુદાનો એ વાયદો કે: “તું જાણતો જ નહોતો કે કિતાબ (અલ્લાહની કિતાબ-કુરઆન) શું છે? કે ન તો ઈમાનથી વાકેફ હતો. પરંતુ અમે તેને (કુરઆનને) અમે જે માર્ગદર્શન કરવા ઇચ્છીએ છીએ તેના માટે પ્રકાશ (નૂર) બનાવ્યો છે.” (સુરએ શૂરા, આયત પર)

એ હકીકત તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે આ આયત હઝરત અ.સ. ની સેવામાં અરજ કરીને એવું જણાવવા માગતો હતો કે ખુદા તઆલાએ મને સત્યના માર્ગે દોર્યો છે તેને કારણે જ મેં ઈસ્લામ ધર્મ અંગીકાર કર્યો છે. (ખુદાની આવી ઇચ્છા ન હોત તો હું સ્વમેળે ઈસ્લામ ધર્મ સ્વીકારી શક્યો નહોત)

હઝરત અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “હા! ખુદાએ જ તારી હિદાયત (માર્ગદર્શન) કરી છે. પછી તેના માટે ત્રણ વખત પોતે જ બારગાહે ઈલાહીમાં દુઆ ફરમાવી: “હે ખુદા! આને સત્યનો માર્ગ દેખાડજે!!!”

તે પછી હઝરત અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “તારે જે પ્રશ્ન કરવા હોય તે પૂછી લે.”

મેં અરજ ગુજારી કે: “મારા માતા-પિતા અને ઘરવાળા હજી પણ ચહૂદીઓ જ છે. મારી મા આંધળી છે, હું તેમની સાથે રહું છું અને તેમના વાસણોમાં જમું છું.”

હઝરત અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “તેઓ ભૂંડનું માંસ ખાય છે?”

મેં કહ્યું: “ના, તેઓ તો ભૂંડના માંસને અડતાં પણ નથી.”

હઝરત અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “માંની સાથે સદ્વ્યવહાર કરતો રહે, તેની સાથે ભલાઈ સાથે વર્તાવ કરજે. જ્યારે તેનું મૃત્યુ થાય તો તેના શબને બીજાઓને સોંપી ન દેતો, પરંતુ તું પોતે જ તેની અંતિમવિધી કરજે અને આ મુલાકાત વિશે કોઈની સાથે ચર્ચા કરતો નહીં અને મિના (હજના અરકાનનું એક સ્થળ)માં મને બીજી વખત મળશે પરંતુ તે વખતે પણ તું મારી પાસે આવ્યો છે તેવું કહેતો નહીં.”

તે પછી હું મિનામાં હઝરત અ.સ. ની સેવામાં હાજર થયો ત્યારે મેં જોયું કે લોકોએ હઝરતને ચારેકોરથી એવી રીતે ઘેરી લીધાં હતાં જાણે બાળકોએ પોતાના ગુરૂને ઘેરી લીધો હોય અને દરેક હઝરત અ.સ. ને પોતાની સમસ્યાઓ અને પ્રશ્નો રજૂ કરતા હતા. તે પછી કૂફા પરત ફર્યા પછી હું મારી માની સાથે ખૂબ જ નરમાશ અને વિનમ્રતાથી વર્તવા લાગ્યો અને ખૂબ જ ચીવટપૂર્વક અને ખંતથી સેવાચાકરી કરવા લાગ્યો અને સારસંભાળ લેવા લાગ્યો. હું પોતે જ મારા હાથે તેમને ભોજન ખવડાવતો, તેમનું માથું ઓળતો અને વસ્ત્રો સાફ કરતો.

એક દિવસ મારી માએ મને પુછ્યું: “હે પ્રિય વત્સ! તું જ્યારે મારા ધર્મનો અનુયાયી હતો ત્યારે તો આવી રીતે ખંતથી મારી સેવાચાકરી નહોતો કરતો, પરંતુ ઈસ્લામ ધર્મ અંગિકાર કર્યા પછી મારી આટલી બધી સારસંભાળ કેમ લે છે?”

મેં કહ્યું: “મારા પયગમ્બર સ.અ.વ. ના એક પુત્ર (વશંજ) એ મને તારી સાથે આવી રીતે વર્તવાની આજ્ઞા કરી છે.”

મારી માએ પુછ્યું: “શું તે પોતે પયગમ્બર છે?”

મેં કહ્યું: “ના, પરંતુ પયગમ્બરના પુત્ર (વશંજ) છે.”

મારી માએ કહ્યું: “આવી વ્યક્તિ તો પયગમ્બર જ હોઈ શકે. કેમકે જે શિક્ષા તેણે તને આપી છે તે તો પયગમ્બરોની જ શિક્ષા છે.”

મેં કહ્યું: “માતાજી! અમારા પયગમ્બર સ.અ.વ. પછી બીજા કોઈ પયગમ્બર છે જ નહીં!”

તેણે કહ્યું: “હે પુત્ર! તારો ધર્મ સઘળા ધર્મોથી શ્રેષ્ઠ છે. તું મને આ ધર્મનું શિક્ષણ આપ.”

પછી મેં મારી માતાને ઈસ્લામ ધર્મનું શિક્ષણ આપ્યું, તેના સિધ્ધાંત વર્ણવ્યાં, તે સાંભળીને મારી માંએ પણ ઈસ્લામ ધર્મ અંગીકાર કરી લીધો. મેં તેને દીનનું પ્રશિક્ષણ આપ્યું, તે પછી તેણે ઝોહર-અસ્ર-મગરિબ અને ઈશાની નમાઝ પઢી. તે રાત્રે જ તેને પોતાનું મૃત્યુ સમિપ લાગ્યું ત્યારે તેણે મને બોલાવ્યો અને કહ્યું:

“હે મારા પુત્ર! તેં મને જે કાંઈ શીખવાડ્યું છે તે ફરીથી મને કહી સંભળાવ.”

મેં તે સઘળું તેને કહી સંભળાવ્યું અને તેણે તેનો સ્વીકાર કર્યો અને તેનું અવસાન થઈ ગયું. સવારે મુસલમાન સ્ત્રીઓએ જ તેને ગુસ્લ આપ્યું અને મેં તેની નમાઝે જનાઝા પઢી અને મેં પોતે જ તેને કબરમાં મૂકી.

મોમિનની ૧૦૩ વિશેષતાઓ

ક્રમશઃ ચાલનાર લેખમાળા

૫૬. મોમિન કદી જુઠ નથી બોલતો.
૫૭. મોમિન ક્યારેય ચાડી-ચુગલીમાં સામેલ સુધ્ધાં થતો નથી.
૫૮. મોમિન ભૂંડાબોલો હતો નથી.
૫૯. મોમિન કદીય ઈર્ષા નથી કરતો.
૬૦. મોમિન કંજુસ નથી હતો.
૬૧. મોમિન હસમુખ અને મળતાવડો હોય છે.
૬૨. મોમિન ખણખોદ કરનારો અને જાસૂસી કરનારો નથી હતો.
૬૩. મોમિન સદાચારવાળા અને ઉચ્ચ પ્રકારના કાર્યો કરનારો હોય છે.
૬૪. મોમિનની રક્ષા ખુદા પોતે કરે છે.
૬૫. ખુદાની પ્રેરણાં હમેશાં મોમિનને પ્રાપ્ત થતી રહે છે.
૬૬. મોમિન નમ્ર પરંતુ મજબૂત હોય છે.
૬૭. મોમિનનો ઈરાદો શ્રદ્ધા સાથે હોય છે.

દુર્ભાગ્યનું સૌ પ્રથમ કારણ

રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:
“મારા અનુયાયીઓ (ઉમ્મત)માંથી નર્કમાં
જવા માટેનું સૌથી પ્રથમ કારણ બે વસ્તુઓ
હશે.”

લોકોએ પુછ્યું: “તે કઈ વસ્તુઓ હશે?”
આપ સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું:

“કામવાસના અને મોદું” (નર્કમાં સૌ પ્રથમ
મોકલવામાં આવનારાઓ પૈકી જેમણે
કામવાસનાને કારણે પાપ કર્યા હોય તે
લોકો અને મોટે બોલીને જેમણે પાપ કર્યા
હોય એ લોકો હશે.)
તે પછી પયગમ્બરે અકરમ સ.અ.વ. એ

ફરમાવ્યું કે:
“સદ્ચારિત્ર અને પરહેઝગારી (ઈશ્વરની
બીક)ને કારણે સૌથી વધારે લોકો સ્વાર્ગમાં
જશે.”

(ખસાએલે સદૂક, પાન નં ૭૮)

સૌથી પ્રથમ ઘમંડ કરનાર

રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:
“જે વ્યક્તિ (અત્યંત મુલ્યવાન) વસ્ત્રો
ધારણ કરી (પોતાની શ્રીમંતાર્થનું) ઘમંડ
દેખાડે છે, ખુદાવંદે આલમ તેને નર્કમાં
નાંખી દે છે. તે કારણનો સાથી ગણાશે કેમકે
કારણ જ એ પ્રથમ વ્યક્તિ હતો જેને
(પોતાની શ્રીમંતાર્થનો) ઘમંડ હતો અને
(પોતાની ધન-દોલતનું પ્રદર્શન કરીને)
બીજાઓથી પોતે ઉચ્ચ છે તેવું જાહેર કરતો
હતો. ખુદાવંદે આલમે તેને તથા તેના ઘર
(મહેલ)ને જમીનમાં દાટી દીધો; જેણે પણ
ઘમંડ કર્યો છે, ખુદાએ તેને નષ્ટ કરી દીધો
છે.”
(બિહારૂલ અનવાર, ભાગ ૩૬, પા ૮૬)

હઝરત નૂહ અ.સ.

અને મહાન પ્રલય (હમો ચોથો)

.....તેઓ હઝરત નૂહ અ.સ. અને તેમના અનુયાયીઓની ટૂંકી દ્રષ્ટિ અને ઓછી બુદ્ધી વિશે એકબીજા સાથે વાતો કરતાં રહેતાં હતાં અને કહેતાં કે: “આ ઘરડાને તો જુઓ - આયખું પૂરૂ થવા આવ્યું છે ત્યારે કેવી સ્થિતિ થઈ ગઈ છે. હવે તો અમને પણ લાગે છે કે અમે તેની વાતો સ્વીકારી નહીં તે યોગ્ય છે. આની બુદ્ધી તો જરા પણ ઠેકાણે નથી.”

બીજી તરફ હઝરત નૂહ અ.સ. સંપૂર્ણ ઘગશ અને દઢનિશ્ચય સાથે પોતાના કામને વળગી રહ્યાં હતાં અને આ એમની શ્રદ્ધા (ઈમાન) નું પરિણામ હતું કે આપ તે અંધ-અંતઃકરણવાળા લોકોની ઠેકાણાં વગરની ટીકાઓથી વિચલીત થયા વગર પોતાના ધ્યેયની પ્રપ્તિ માટે અથાગ પરિશ્રમ કરતાં રહ્યાં અને દિવસે દિવસે વહાણનું માળખું પૂર્ણ થઈ રહ્યું હતું.

ક્યારેક આપ અ.સ. પણ તે લોકોને જોઈને આ અર્થપૂર્ણ વાત કહેતાં હતાં કે:

“જો આજે તમે અમારી ઠેકડી ઉડાડો છો તો એક દિવસ અમે પણ તમારી આવી રીતે જ ઠેકડી ઉડાવીશું.” (સુરએ હૂદ આયત નં ૩૮)

જ્યારે તમો ઉદ્ધિગ્ન અને વ્યાકૂળ થઈને ચારેકોર નાસતા-ફરતાં હશો અને ત્યારે કોઈ આશ્રય નહીં મળે અને (પ્રલયના પ્રચંડ) મોજાઓમાં ઘેરાઈ જઈને પોતાને બચાવી લેવા માટે કાકલૂદીઓ કરવા લાગશો તે દિવસે મોઅમેનીન તમારી અજ્ઞાનતા અને બેદરકારીની હંસી ઉડાડશે. તે દિવસે (તમો) જોઈ લેજો કે કોના માટે અપમાનિત અને ફજેત કરનારો અઝાબ આવે છે અને શાશ્વત અઝાબ કોને જકડી લેશે. (સુરએ હૂદ આયત નં ૩૯)

એ શંકા નથી પણ હકીકત છે કે નૂહ અ.સ. નું વહાણ (કશ્તીએ નૂહ) કોઈ સામાન્ય વહાણ નહોતું, કેમકે તેમાં સાચા મોઅમેનીન ઉપરાંત દરેક જાતિના પશુઓ (જાનવરો)ને પણ સ્થાન મળ્યું હતું અને લાંબા ગાળા સુધી આ મનુષ્યો અને આ પશુઓને જે ખોરાક જોઈએ તે પણ આ વહાણમાં સંગ્રહવામાં આવ્યો હતો અને ચોક્કસ રીતે તે એવું વિશાળ વહાણ હતું કે તે યુગમાં તે અદ્વિતીય હતું.

આ એક એવું વહાણ હતું કે જે સમગ્ર પૃથ્વીને આવરી લે તેવા અત્યંત વિશાળ સમુદ્રમાં પણ સલામત રહી શકે અને નાશ પામે નહીં.

કુરઆને શરીફનું વિવરણ લખનારા વિદ્વાનો (મુફ્સેરીન)ના મતે તે વહાણની લંબાઈ એક હજાર બસો ઝેરાઅ અને પહોળાઈ છસો ઝેરાઅ હતી. (એક ઝેરાઅ એટલે લગભગ અડધો મીટર) કેટલીક ઈસ્લામી રિવાયતોમાં છે કે પ્રલયની શરૂઆતના ચાલીસ વરસ પહેલાંથી નૂહ અ.સ. ની કૌમની સ્ત્રીઓને એક એવો રોગ લાગી ગયો હતો કે જેને

કારણે તે સઘળી સ્ત્રીઓ વાંઝણી થઈ ગઈ હતી; ખરેખર તો આ તેમની સજાની શરૂઆત હતી.

પ્રલયનો પ્રારંભ

આગળના વર્ણનમાં આપણે જોઈ ગયાં છીએ કે હઝરત નૂહ અ.સ. અને સાચા મોઅમેનીને કેવી રીતે આ મુક્તિના વહાણ (કશ્તીએ નજાત) બાંધવાની શરૂઆત કરી. આ કાર્યમાં એમણે કેવી રીતે યાતનાઓ ભોગવી. અંધશ્રદ્ધાળુ (બેઈમાન) અને અહંકારી વધુમતિએ તેમની કેવી રીતે હાંસી ઉડાવી અને આવી રીતે હાંસી ઉડાવનારાઓએ પોતાને આ સમગ્ર પૃથ્વીને અહંકારીઓના શાપિત અસ્તિત્વથી સાફ કરી દેનાર એ મહાન પ્રલયની શિક્ષા માટે કેવી રીતે પાત્ર બનાવ્યાં. આ સમગ્ર બનાવના ત્રીજા તબક્કા વિશે કુરઆનમાં આ અત્યાચારી કૌમ ઉપર જે અઝાબ નાઝિલ થયો હતો તેનું તાદ્રશ્ય વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

પહેલાં ઈશાદ થાય છે કે:

“વાત એટલે સુધી પહોંચી કે અમારી (ખુદાની) (અઝાબ-શિક્ષાની) આજ્ઞાથી કરી દેવામાં આવી અને અઝાબના અણસાર આવવા લાગ્યા અને (અલ્લાહના ક્રોધની) ભઠ્ઠીમાં પાણી (અલ્લાહનો ક્રોધ) ઉછળવા લાગ્યું.”

પ્રલયના પ્રારંભને ભઠ્ઠીમાં પાણીના ઉકળવાથી કેવી રીતે સરખાવી શકાય તે અંગે કુરઆન મજુદનું વિવરણ કરનારા વિદ્વાનો (મુફ્સેરીન) વચ્ચે ઘણું મતમતાંતર છે જે વિવરણો કરવામાં આવ્યાં છે તે પૈકી એ વિવરણ કે જે વધુ ચોક્કસ અને આધારભૂત વિવરણ લાગે છે કે અહિંયા ભઠ્ઠી શબ્દનો ઉદાહરણ રૂપે નહીં પરંતુ તેના સાચા અર્થમાં જ પ્રયોગ થયો છે અને આ શબ્દ પ્રયોગ કોઈ “ચોક્કસ ભઠ્ઠી” માટે પણ થયો ન હોય પરંતુ શક્યતા એ છે કે એ દ્રષ્ટિબિન્દુ સમજાવવાનો ઉદ્દેશ હોય કે “ભઠ્ઠી” તો અગ્નિનું સ્થાન છે જ્યારે તેમાં પાણી ઉછળવા લાગ્યું ત્યારે હઝરત નૂહ અ.સ. અને તેમના સાથીઓએ આ જોયું અને

વિચાર્યું કે પરિસ્થિતિ ઝડપથી બદલાઈ રહી છે અને પ્રલય હવે પાસે જ છે, તેની આ ઘોષણાં લાગે છે. બીજી રીતે કહીએ તો જ્યારે તેમણે જોયું કે જમીનમાં પાણીની સપાટી એટલી ઉપર આવી ગઈ છે કે સામાન્ય રીતે જેને સૂકી અને ઊંચી તેમ જ સુરક્ષિત જગ્યાએ બનાવવામાં આવી છે તેવી ભઠ્ઠીમાં પણ પાણી ઉછળવા લાગ્યું છે ત્યારે તેઓ સમજી ગયાં કે આ તો કુદરતની તરફથી કોઈ અસામાન્ય દુર્ઘટનાના અણસાર જણાય છે અને તેથી જ હઝરત નૂહ અ.સ. અને તેમના સાથીઓ આને ભયનો એલાર્મ સમજીને કોઈ પણ ઘટના માટે સાવધ થઈ ગયાં. કદાચ તે અજ્ઞાની અને બેદરકાર કૌમના લોકોએ પણ પોતપોતાના ઘરની ભઠ્ઠીઓમાં પાણી ઉછળતું જોયું હશે. પરંતુ તેઓએ તો હમેશાની જેમ ભયના ચિન્હો પ્રત્યે આંખ આડે કાન કરીને તે પ્રત્યે તદ્દન દુર્લક્ષ સેવ્યું અને પોતાની બુદ્ધીને એક ક્ષણ માટે પણ આ ઘટના પ્રત્યે વિચાર કરવાની તસ્દી આપી નહીં કે કદાચ આ ઘટના કોઈ મહાન દુર્ઘટનાના

અણસારની પ્રતિક હોઈ શકે અને કદાચ હઝરત નૂહ અ.સ. એ જે ઘટનાની ભવિષ્યવાણી કરી હતી તે સાચી પણ હોઈ શકે.

કેટલાંકે કહ્યું છે કે ભઠ્ઠીમાં પાણીનું ઉછળવું ખુદા તરફથી હઝરત નૂહ અ.સ. માટે એક અણસાર હતો જેથી કરીને તેઓ આવનારી ઘટનાની બાબતમાં સાવધાન થઈ જાય અને પ્રલયની ક્ષણો તેઓ અને તેમના સાથીઓ આવશ્યક જીવન જરૂરિયાતની વસ્તુઓ અને સાધન સામગ્રી લઈને વહાણ ઉપર ચડી જાય.

કેટલાંકે કહ્યું કે આ સ્થળે “ભઠ્ઠી” શબ્દનો શબ્દ પ્રયોગ ઈશારા તરીકે અને ઉદાહરણ રૂપે થયેલ છે. આ શબ્દ પ્રયોગ એ અર્થમાં થયો છે કે અલ્લાહના ક્રોધની ભઠ્ઠીમાં ક્રોધનો ઉભરો આવી ગયો છે અને તે ક્રોધ જ્વાળારૂપે પ્રગટ થશે, જે ખુદાનો સર્વનાશ કરનાર અઝાબ હવે દૂર

નથી તે દર્શાવે છે. આ અર્થઘટન ફારસી અને એરેબિક ભાષાશાસ્ત્રીઓના મત પ્રમાણે યોગ્ય જણાય છે કેમકે ફારસી અને એરેબિક ભાષામાં ક્રોધની પ્રચંડતાને અગ્નિના પ્રજ્વલન અને જ્વાળાઓના ઉદાહરણથી દર્શાવવામાં આવે છે.

ખુદાવન્દે આલમે કુરઆનમાં આ પ્રલય વિષે વધુમાં ફરમાવ્યું છે કે:

“અમે ત્યારે નૂહ અ.સ. ને આજ્ઞા આપી કે પ્રાણીઓની દરેક જાતિમાંથી એક એક જોડું (નર અને માદાનું જોડું) લઈને વહાણમાં સવાર થઈ જાવ જેથી કરીને (પ્રલયમાં) ડૂબી જઈને તેમની જાતિ નાશ ન પામે અને જેમના નાશનો અગાઉથી નિર્ણય લેવાઈ ગયો છે તે સિવાયના તમારા કુટુંબીજનોને પણ તેવી જ રીતે મોઅમેનીનને પણ આ વહાણમાં બેસાડી લો.” (સુરએ હૂદ, આયત ૪૦)

એ વ્યક્તિઓ

કે જેમની સાથે મિત્રતા કે સોબત

રાખવી જોઈએ નહીં

ઈમામ મુહમ્મદ બાકિર અ.સ. એ ફરમાવ્યું છે કે

મારા પરમ આદરણીય પિતાએ આ શિખામણ આપી છે:

હે વત્સ! પાંચ પ્રકારના લોકો સાથે સંબંધ ન રાખશો - તેમની સાથે વાત પણ ન કરશો અને તેમના સહપ્રવાસી પણ બનતાં નહીં.

મેં અરજ ગુજારી: “હું આપની ઉપર કુરબાન જાઉં - તે કોણ લોકો છે?”

ફરમાવ્યું: “ફાસિક (પાપી-દુરાચારી-ધર્મનો ખોટો ઢોંગ કરનાર) સાથે સંબંધ રાખશો નહીં કેમકે તે તમને એક કોળિયા અથવા તેનાથી પણ ઓછી કિંમતે વેચી નાંખશે”

મેં અરજ ગુજારી: “અબ્બાજાન! એક કોળિયાથી પણ ઓછું એ કેવી રીતે?”

ફરમાવ્યું: “તે તમને એક કોળિયાની લાલચમાં જ વેચી નાંખશે પરંતુ એ કોળિયો પણ મળશે નહીં.”

મેં અરજ ગુજારી: “હે અબ્બાજાન! તે બીજો કોણ છે?”

આપ અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “કંજુસ સાથે મિત્રતા રાખશો નહીં. કેમકે જ્યારે તમને નાણાંકીય સહાયતાની સખ જરૂરત હશે ત્યારે તે તમને તેનાથી (નાણાંકીય સહાયતાથી) વંચિત રાખશે.”

મેં પ્રશ્ન કર્યો તે ત્રીજો કોણ છે?
આપ અ.સ. એ ફરમાવ્યું:
“ખૂબજ વધારે જુઠ બોલનાર સાથે
ઉઠવા-બેસવાની સોબત રાખશો
નહી; કેમકે તે મૃગજળ સમાન છે
જે તને નજીકની વસ્તુ દૂર કરીને
અને દૂરની વસ્તુ નજીક કરીને
દેખાડશે. (પરિણામે તમે ન તો
નજીકની વસ્તુ મેળવી શકશો કે
ન તો દૂરની વસ્તુ કેમકે દૂરની
વસ્તુ તો આભાસ માત્ર હશે.)”

મૃગજળનો અર્થ: બપોરે સપ્ત
તાપમાં સૂર્યનો પ્રકાશ (તડકો)
સમતળ જમીન પર (ખાસ કરીને
રણ પ્રદેશમાં) પડે છે તો
દ્રષ્ટિભ્રમને કારણે એવો આભાસ
ઉભો થાય છે કે જાણે ત્યાં પાણી
હોય અને જાણે તે પાણીમાં
મોજાઓ ઉઠતાં હોય પરંતુ તે
દ્રષ્ટિભ્રમ માત્ર હોય છે. ખરેખર
ત્યાં કંઈ હોતું જ નથી.

મેં અરજ ગુજારી: “તે ચોથો
વ્યક્તિ કોણ છે?”

આપ અ.સ. એ ફરમાવ્યું:
“મુરખ વ્યક્તિ - કેમકે તે તને
લાભ પહોંચાડવા પ્રયત્ન કરે તો
પણ પોતાની મુખર્ધિને કારણે તને
નુકશાન પહોંચાડશે.”

મેં પુછ્યું: “તે પાંચમો વ્યક્તિ
કોણ છે?”

આપ અ.સ. એ ફરમાવ્યું:
“સગા-વહાલાઓથી સબંધ કાપી
નાંખનાર અને તેમની સાથે દયા-
કૃપા પૂર્વકનો વર્તાવ ન કરનાર
વ્યક્તિ સાથે વ્યવહાર રાખશો
નહીં કેમકે કુરઆન શરીફમાં ત્રણ
સ્થળો એ તેમને મલઉન
(ધિક્કારને પાત્ર) કહેવામાં આવ્યાં
છે.”

(કશકુલ ગુમ્મહ, ભાગ ૨, પા
૮૧; બેહારુલ અનવાર, ભાગ ૭૮,
પા ૧૩૭)

આપણાં વઘી સ.અ.વ. ના સદ્ગુણોના દ્રષ્ટાંતો

(ક્રમશઃ ચાલનાર લેખમાળા)

આપ હમરત સ.અ.વ.ની પાંચ સુન્નતો

“એલલ અને ઉયૂન” પુસ્તકોમાં હમરત ઈમામ જાઅફરે સાદિક અ.સ. થી રિવાયત છે કે આપ હમરત સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે: હું આ પાંચ કાર્યોને મૃત્યુપર્યંત તજવાનો નથી જેથી મારા પછી આ કાર્યો મારી સુન્નત (મારા અનુકરણીય કાર્યો) બની જાય.

૧. બાળકોને સલામ કરવું.
૨. પોતે જ બકરીને દોહવી.
૩. ગરમ-જાડા વસ્ત્રો પહેરવા.
૪. જીન નાંખ્યા વગર ગઘેડા પર સવારી કરવી.
૫. ગુલામો (દાસો-અત્યારના યુગમાં પોતાના સેવકો) સાથે ભોંય ઉપર બેસીને જમવું.

અત્યંત મહાન સ્વભાવ :

આપ સ.અ.વ. નજીવા ખર્ચમાં ગુજરાન ચલાવતાં હતાં. આપ સ.અ.વ. દયાળુ પ્રકૃતિ-મળતાવડો અને પ્રેમાળ સ્વભાવ અને સુંદર દેખાવ ધરાવતાં હતાં. હસતાં નહોતાં પરંતુ તે છતાંયે આપ સ.અ.વ. ના મુખારવિન્દ ઉપર હમેશાં સ્મિત રહેતું હતું. તેવી જ રીતે દુઃખ અને શોકની સ્થિતિમાં પણ મોટું બગાડતાં નહોતાં.

દયાળુ પયગમ્બર સ.અ.વ. :

આપ સ.અ.વ. એ કદી કોઈનું અપમાન કર્યું નહોતું અને હમેશાં દરેકનો આદર સત્કાર કરતાં હતાં. દુર્વ્યથ કર્યા વગર હમેશાં બક્ષિસ આપતાં રહેતાં હતાં. આપ સ.અ.વ. અત્યંત કોમળ હૃદયી હતાં, બધા મુસલમાનો પ્રત્યે અત્યંત દયાળુ હતાં. પયગમ્બરે અકરમ સ.અ.વ. કદીયે ઓડકાર આવી જાય તેટલું ભરપેટ જમતાં નહોતાં અને કદી લાલચથી કોઈ વસ્તુ લઈ લીધી નથી. (ઈશદિલ-ફૂલૂબ, પાન નં ૧૧૫)

મુબારકિન્દ અને વાળની સારસંમાલ-શણગાર

મકારેમુલ અખલાકમાં રિવાયત છે કે આપ સ.અ.વ. ને અરીસામાં જોઈને પોતાના મુબારક માથાને ઓળવાની અને તેમાં કાંસકો ફેરવવાની ટેવ હતી. ક્યારેક પાણીમાં જોઈને પણ વાળ ઓળી લેતાં હતાં.

પયગમ્બરે અકરમ સ.અ.વ. પોતાના સાથીઓ (સમક્ષ જવા) માટે પણ પોતાને તૈયાર કરતાં-શણગારતાં હતાં અને કહેતાં હતાં કે ખુદાને તેનો સેવક (બંદો) પોતાના બંધુઓને મળવા ઘરમાંથી નીકળે તો તૈયાર થઈને, સજીવજીવે નીકળે તે પસંદ છે. (મકારેમુલ અખલાક, પાન નં ૩૪)

નોંધ: ગરમ વસ્ત્રો (પશુઓના વાળ-ઉંનમાંથી બનાવેલ કાપડના વસ્ત્રો) તે યુગમાં અત્યંત ગોણ અને સાદા વસ્ત્રો હતાં. આજના યુગમાં જાડા વસ્ત્રોની જેમ - તેથી આનો અર્થ દરેક યુગમાં જે વસ્ત્રો તદ્દન સામાન્ય અને સાદા ગણાતા હોય તેવા વસ્ત્રો. આ રીતે સુન્નતે નબી સ.અ.વ. માં ગણી શકાય તદઉપરાંત — કિતાબે લુબ્બુલ-લેબાબમાં આવું પણ વર્ણન છે કે આપ હઝરત સ.અ.વ. નાના-મોટા દરેકને સલામ કરતાં હતાં. (અલ-મુસ્તદરક, હદીસ ૮૩૬૪)

(સુનનુમની નામના પુસ્તકમાંથી તારવીને)

મુશ્કેલીઓ દૂર થા।ય તો મા।ટેની દુઆ।ઓ

દસમી દુઆ :

ઈમામ જઅફરે સાદિક અ.સ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

ઝોહર અને અસ્રની નમાઝ વચ્ચે હઝરત મુહમ્મદ સ.અ.વ.
અને આલે મુહમ્મદ અ.સ. પર સલવાત પઢવી સત્તર
રકઅત (નમાઝના સવાબ) સમાન છે અને જુમઆના દિવસે
અસ્ર પછી કહે:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِفَضْلِ صَلَوَاتِكَ
وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلٰى اَرْوَاحِهِمْ
وَ اَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

والله اعلم فاني فرير به العيب رحمة الله الرحمة الرحمة الرحمة

“અલ્લાહુમ્મા-સલ્લે અલા મુહમ્મદિં-વ-આલે મુહમ્મદ અલ-
અવસિયાઇલ-મરઝીયીના-બે-ફઝલે સલવાતેકા-વ-બારિક
અલૈયહિમ બે-અફઝલે બરકાતેકા વસ્સલામો અલૈયહિમ-વ-
અલા-અરવાહેહિમ-વ-અજસાદેહિમ-વ-રહમતુલ્લાહે-વ-
બરકાતોહૂ.”

અર્થાત: હે ખુદા! મુહમ્મદ સ.અ.વ. અને તેમના વંશજો
અ.સ. ઉપર પોતાની રેહમત નાઝિલ ફરમાવ, એ આલે
મુહમ્મદ અ.સ. કે જે તારા મનગમતા (પસંદ કરેલા)
“અવસિયા” (પ્રતિનિધીઓ) છે, તારી સર્વશ્રેષ્ઠ સલવાત અને
તારી સર્વશ્રેષ્ઠ બરકતો તેમના ઉપર નાઝિલ ફરમાવજે! સલામ
હશે એમના ઉપર, એમની આત્માઓ (રૂહો) ઉપર, એમના
શરીરો ઉપર અને ખુદાની બરકત હશે!!!

તે વ્યક્તિ માટે તે દિવસનો તેનો આ અમલ જિનો અને
સઘળી મનુષ્યજાતિના અમલની બરાબર હશે.

ઈમામતના સૂર્યનો અસ્ત

(ઈમામ રિઝા અ.સ.
ની શહાદત)

સને ૨૦૩ હિજરીની ૨૩ ઝિલકઅદની તારીખ અહલેબૈતના ચાહવાવાળાઓ અને અનુયાયીઓ માટે ઘણી જ દુઃખદાયી તારીખ છે કેમકે આ દિવસે આપણાં આઠમાં ઈમામ હઝરત અલી બિન મૂસા અલ-રિઝા અ.સ. ને મામૂન (તે વખતનો ખલીફા) ઝેર અપાવીને શહીદ કરાવી દીધાં હતાં. આ મલહિન (લાનતને પાત્ર) માટે આપે ઘણી વખત ફરમાવ્યું હતું કે: “મને આ વ્યક્તિ જ કતલ કરશે.”

એ વાત જગજહેર છે કે મામૂન પોતાના બાપ હાફ્સના મૃત્યુ પછી અબ્બાસી ખલીફા અને પોતાના જ ભાઈ અમીન સાથે યુધ્ધ કરીને તેનો વધ કરાવી નાંખીને સમ્રાટ બની બેઠો હતો. જ્યારે તેણે શાસન સંભાળી લીધું ત્યારે રાજ્યના ઘણાં લોકોએ તેની વિરુદ્ધ પોતાનો વિરોધ વ્યક્ત કરવો શરૂ કરી દીધો. આ લોકોમાં ઈમામના ચાહવાવાળાઓ પણ સામેલ હતાં; જેમને ‘અલવી’ કહેવામાં આવે છે. આ લોકો (પોતાના ઈરાદાઓ-કાર્યોમાં) ઘણાં સખ્ત અને મક્કમ લોકો હતાં.

મામૂનને તેમના બંડમાં પોતાના શાસન સામે ખતરો સ્પષ્ટ દેખાઈ આવ્યો હતો તેથી તેણે ઈમામ રિઝા અ.સ. ને (કે જેઓ આ અલવી લોકોમાં અત્યંત લોકપ્રિય હતાં) પોતાના પાટનગર બોલાવીને તેમને બળજબરી પૂર્વક અને તેમને કતલ કરવા વિગેરેની ધમકીઓ આપીને ઈમામ રિઝા અ.સ. ને પોતાના ઉત્તરાધિકારી (વલી અહદ) બનાવવાની ઘોષણાં કરી દીધી.

ઈમામ અ.સ. જાણતાં હતાં આ વાચદો પૂર્ણ થવાનો નથી. (આતો ફક્ત ખોટી જાહેરાત છે.) તેમ છતાં પણ આપે મુસલમાનોના (મામૂનના અત્યાચારોથી) રક્ષણ અને ઈસ્લામના પ્રચાર-પ્રસારને દ્રષ્ટિ સમક્ષ રાખીને આ વાતનો એ શરતે સ્વીકાર કર્યો કે:

“હું શાસનની તમામ બાબતોથી અલિદ્ધ રહીશ અને મારી તેમાં (શાસન જે કાર્યો-દુષ્કાર્યો કરે તેમાં) કોઈ જવાબદારી રહેશે નહીં.”

આમ મામૂન વિરૂદ્ધનો “અલવીઓ” ના બંડનો ભડકી ઉઠેલો દાનાવળ તો શાંત થઈ ગયો પરંતુ લોકોના હૃદયમાં ઈમામ રિઝા અ.સ. પ્રત્યેનો પ્રેમ અને ચાહત ઘણી વધી ગઈ. આમ તો આપ અ.સ. શાસનની નજર સમક્ષ જ રહેતાં હતાં પરંતુ આપ અ.સ. હંમેશા ગરીબો અને જરૂરિયાતવાળા લોકોને સહાયતા કરતાં રહેતાં હતાં અને મુસલમાનોના જ્ઞાન-વિદ્યા સંબંધિત સમસ્યાઓને પણ હલ કરી આપતાં હતાં; આથી થોડાક વરસો પછી ઈમામ અ.સ. નો લોકો ઉપરનો આ પ્રભાવ જોઈને મામૂન ફરી ચિંતામાં પડી ગયો અને એક દિવસે તેમને પોતાની પાસે બોલાવી લીધાં.

આપના એક ઘણાં સંનિષ્ઠ સાથી (સહાબી) ‘અબા સલ્ત’ હતાં. દરબારમાં જતી વખતે આપ અ.સ. એ તેમને ફરમાવ્યું:

“જુઓ અબા સલ્ત! જો મારા માથે ચાદર હોય તો મને કોઈ પ્રશ્ન કરતાં નહીં પરંતુ સમજી લેજો કે મારા જીવનનો અંત હવે નજીકમાં છે.”

આમ કહીને આપ દરબારમાં તશરીફ લઈ ગયાં. મામૂને એ દ્રાક્ષ કે જેમાં સોય વાટે ઝેર નાંખવામાં આવ્યું હતું તે આપની સમક્ષ ધર્યાં. આપે પહેલાં તો પોતાના રક્ષણ કાજે તે દ્રાક્ષ ખાવાનો ઇન્કાર કર્યો પરંતુ તે આગ્રહ કરવા લાગ્યો અને કહ્યું કે:

“એનો અર્થ તો એ થયો કે આપ મને ખરાબ વ્યક્તિ ગણો છો!?”

આ સંજોગોમાં આપને ખાત્રી થઈ ગઈ કે હવે વધુ ઇન્કાર શક્ય નથી અને કત્લ તો નિશ્ચિત જ છે અને હવે ઇન્કાર કરીશ તો સમ્રાટ (મામૂન) મારા ઉપર ગુસ્સે અને નારાજ થઈ જશે ત્યારે અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન હોવાથી આપે દ્રાક્ષના થોડાક ફળ લીધાં અને ખાઈ ગયાં અને ત્યાંથી જવા માટે ઉભા થઈ ગયાં.

મામૂને પૂછ્યું: “આપ ક્યાં પધારી રહ્યાં છો?”

ત્યારે ઈમામે ફરમાવ્યું: “જ્યાં તું મોકલવા ઈચ્છે છે ત્યાં જ જઈ રહ્યો છું.”

આમ કહીને પોતાના નિવાસસ્થાને પરત આવી ગયાં. અબૂ સલ્ત પરિસ્થિતિ જોઈને સમજી ગયાં કે

ઈમામ અ.સ. નો અંતિમ સમય આવી ગયો છે. તેથી જઈને બારણાં આગળ બેસી ગયાં. થોડીકવાર અંદરથી કાંઈ ચાલવાનો અવાજ સંભળાયો, તેમણે અંદર જોયું તો ઈમામ અ.સ. ની પડખે એક નાનો બાળક બીરાજમાન હતો.

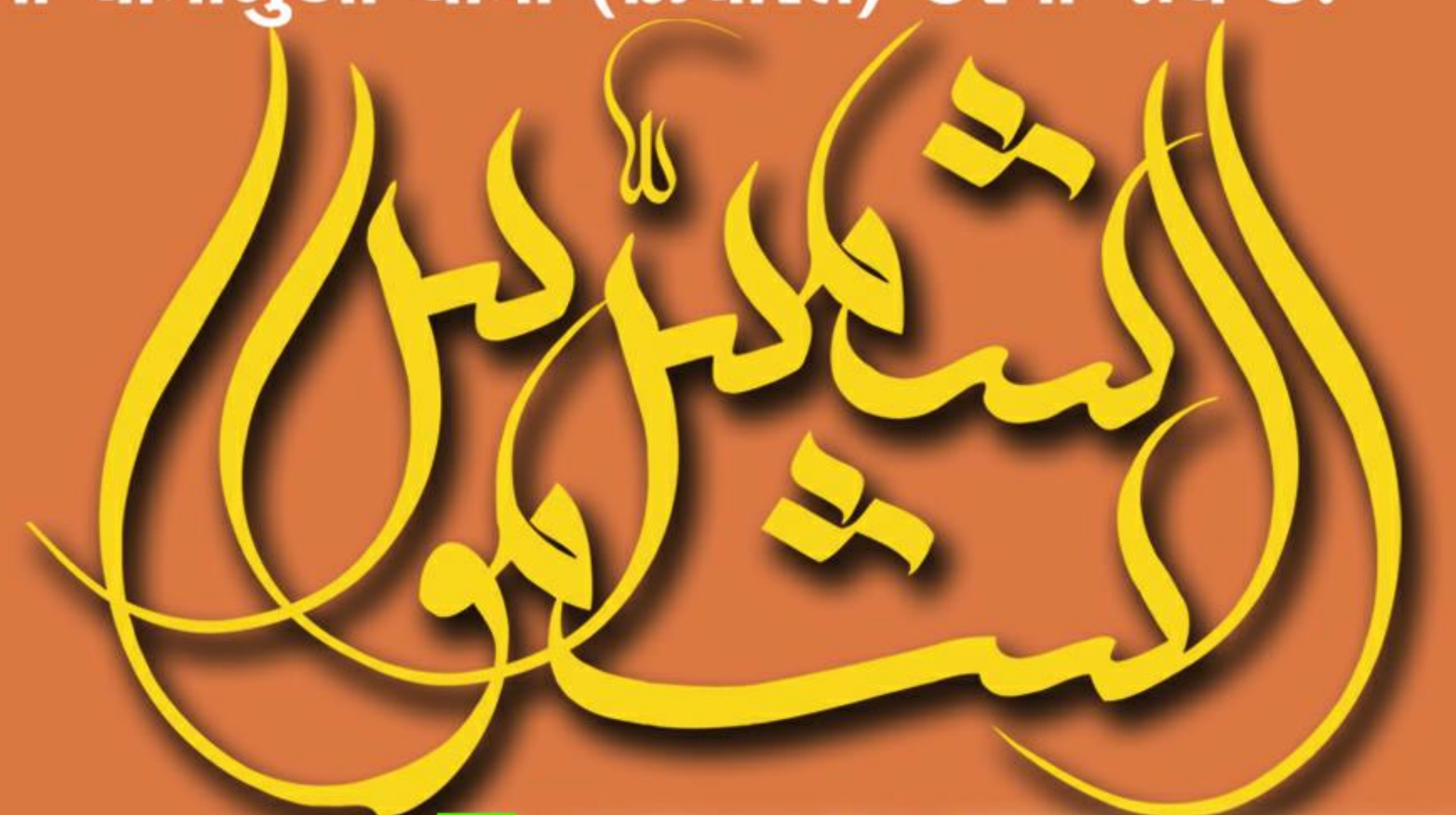
અબૂ સલ્તએ પૂછ્યું: “આપ ક્યાંથી આવ્યાં? બારણું તો બંધ છે અને આપ કોણ છો?”

તે બાળકે ફરમાવ્યું: “હું આમનો સુપુત્ર છું મને ખુદાએ મદીનાથી અહિયાં સુધી પહોંચાડ્યો છે અને તેણે જ મને અંદર પણ પહોંચાડ્યો છે. અમારા માટે અંતર અને દીવાલ બાધા બની શકતાં નથી. અમો અહલેબૈતમાંથી (ઈમામોમાંથી) જ્યારે કોઈનો અંતિમ સમય આવી પહોંચે છે ત્યારે તેનો ઉત્તરાધિકારી તેની પાસે જ રહે છે અને તેની પાસેથી તમામ થાપણો પોતાના કબજામાં લઈ લે છે.”

થોડીવાર પછી જ્યારે આપ અ.સ. નું અવસાન થઈ ગયું તો નવમા ઈમામ અ.સ. એ જ પોતાના પિતાને ગુસ્લ અને કફન આપીને નમાઝ અદા કરીને જનાઝો તૈયાર કરી દીધો. તે પછી કહ્યું કે હવે (ઈમામ રિઝા અ.સ. ની શહાદતની) જાહેરાત કરી દો. તેથી તેની જાહેરાત કરી દેવામાં આવી.

સમ્રાટે (મામૂને) પોતાના અત્યાચારો ઉપર ઠાંકપિછોડો કરવા માટે સરકારી શોકની ઘોષણાં કરી અને બીજી વખત ગુસ્લ-કફન પછી ખૂબ જ આદરપૂર્વક આપને હાફન નામના અબ્બાસી ખલીફા (જે મામૂનનો ભાપ હતો) ની કબરના માથાના ભાગે (સિરહાને) દફન કરવામાં આવ્યાં.

આપની પવિત્ર કબર ઈરાનના પ્રખ્યાત શહેર ‘મશહદે મુકદ્દસ’માં છે જેની ઉપર એક ભવ્યાતિત ભવ્ય રોજો બંધાયેલો છે અને હજારો નહીં પણ લાખો યાત્રાળુઓ યાત્રા (ઝિયારત) કરવા જાય છે.

મિલકાઅદ માસના ફઝાઈલ અને આઅમાલ

આ માસ “મોહતરમ” (પવિત્ર) મહીનાઓ પૈકીનો પ્રથમ માસ છે જેનો ઉલ્લેખ ખુદાવન્દે આલમે કુરઆન મજુદમાં કર્યો છે અને સૈયદ ઈબ્ને તાહિસ રહ. એ પણ રિવાયત વર્ણવી છે કે:

“મિલકાઅદ માસ કઠણાઈના સમયમાં દુઆ ફુબૂલ થવાનો સમયગાળો છે.” અને આ મહીનાના રવિવારની એક નમાઝની રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. એ ઘણી ફઝીલતો વર્ણવી છે. દૂંકમાં એટલું કહેવું પૂરતું છે કે જે કોઈ વ્યક્તિ (મિલકાઅદ માસના રવિવારે) આ નમાઝ પઢશે તેની દુઆ ફુબૂલ થશે અને તેના ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવશે અને આ જગતમાંથી ઈમાનની સાથે (બા-ઈમાન) જશે, તેનો દીન સુરક્ષિત રહેશે, તેના મા-બાપ તેનાથી પ્રસન્ન હશે અને અલ્લાહની ક્ષમા (મગફિરત) થશે, તેની આજીવિકામાં વૃધ્ધી થશે અને મૃત્યુના સમયે મલેકુલ મૌત (મૃત્યુનો ફરિશ્તો) તેની સાથે નરમાશથી વર્તશે અને (તેના શરીરમાંથી) તે આત્મા સરળતાથી નીકળી જશે.

આ નમાઝની પદ્ધતિ આ પ્રમાણે છે:

(ઝિલકાઅદ માસના) રવિવારે ગુસ્લ કરે અથવા વઝૂ કરે અને ચાર નમાઝ પઢે જેની દરેક રકઅતમાં ૧ વખત સૂરએ “હમ્દ” પછી ત્રણ વખત સૂરએ “ફુલ-હો-વલ્લાહો અહદ” પછી મઝિતૈનના સૂરાઓ (એટલે કે સૂરએ ફુલ-અઊઝો બે-રઝિઝાસ અને સૂરએ ફુલ-અઊઝો-બે-રઝિઝલ ફલક) એક વખત પઢે, પછી સિત્તેર વખત “ઈસ્તિગ્ફાર” કરે અને “ઈસ્તિગ્ફાર”ને “લા-હવલા-વલા-ફુવ્વતા ઈલ્લા-બિલ્લાહિલ અલીયીલ અઝીમ” પર પૂર્ણ કરે. પછી કહે:

“યા-અઝીઝો, યા-ગફ્ફારો, ઈગ્ફીરલી મુનૂબી-વ-મુનૂબા-જમીઈલ મોઅમેનીન-વલ-મોઅમેનાત-ફ-ઈન્નહૂ લા-યગફેરઝ-મુનૂબા-ઈલ્લા અન્તા”

અર્થાત: “હે આદરણીય અને ક્ષમા આપનાર! મારા અને સઘળા મોમિન પુરૂષો અને મોમિન સ્ત્રીઓના ગુનાહોને માફ કરીદે; કેમ કે તારા સિવાય બીજો કોઈ (ગુનાહોને) માફ કરવાવાળો છે જ નહીં.”

નોંધ: આ “ઈસ્તિગ્ફાર” અને આ દુઆ નમાઝ પછીની છે.

એવી પણ રિવાયત છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ આ ત્રણ પવિત્ર મહીનાઓ એટલે કે ઝિલકાઅદ, ઝિલહજ અને મોહર્રમમાંથી કોઈ પણ એક મહીનામાં ગુરૂવાર, શુક્રવાર અને શનીવારે (આમ આ ત્રણ દિવસોએ સતત) રોઝા રાખશે તો નવસો વરસની ઈબાદતોનો સવાબ તેના માટે લખવામાં આવશે અને શૈખ અલી ઈબ્ને ઈબ્રાહીમ કુમ્મી રહ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

“આ પવિત્ર મહીનાઓમાં જો ગુનાહ કરવામાં આવે (અથવા થઈ જાય) તો તેની સજા અનેક ગણી છે. તેવી જ રીતે આ મહીનામાં કરવામાં આવતી નેકીઓ (સવાબ થાય તેવા કામો)નો સવાબ પણ અનેક ગણો વધારે આપવામાં આવે છે.”

ઝિલકાઅદ માસની પંદરમી રાત્રી

આ રાત્રી ઘણી બરકતો વાળી છે. આ રાત્રીએ ખુદા પોતાના મોમિન બંદાઓ ઉપર રહેમતની નજર નાખે છે અને રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. થી રિવાયત છે તે પ્રમાણે જે વ્યક્તિ આ રાત્રીએ (આખી રાત) ખુદાવન્દે આલમની ઈબાદત કરતો રહેશે તેના માટે જે મસ્જિદમાં રહ્યાં હોય અને જેમણે એક પણ માટે પણ ખુદાની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કરીને કોઈ ગુનો ન કર્યો તેવા સો રોઝેદારોને જે બદલો મળે તેટલો બદલો છે તેથી આ રાત્રીના મહત્વને સમજવું જોઈએ અને ખુદાની બંદગી (ઈતાઅત) અને ઈબાદત-નમાઝ અને ખુદા પાસેથી યાચનાઓ કરવામાં પ્રવૃત્ત રહેવું જોઈએ અને એવી પણ રિવાયત છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ આ રાત્રીએ ખુદાની બારગાહમાં કોઈ યાચના કરશે તો ખુદા તેને જરૂર આપશે.

ત્રેવીસમો દિવસ

એક માન્યતા પ્રમાણે હિજરી સન ૨૦૩માં આ દિવસે ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. ની શહાદત થઈ હતી. ઈમામ અ.સ. ની ઝિયારત સુન્નત છે ચાહે દૂરથી પણ કેમ ન હોય.

સૈયદ ઈબ્ને તાહિસ રહ. એ પોતાના પુસ્તક “ઈકબાલ” માં લખ્યું છે કે મેં ઈરાનના કેટલાંક વિદ્વાનોના પુસ્તકોમાં એવી રિવાયત જોઈ છે કે ૨૩મી ઝિલકાઅદના દિવસે સમીપ અથવા દૂરથી (જે રીતે શક્ય હોય તે રીતે) ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. ની ઝિયારત (કેટલીક પ્રખ્યાત ઝિયારતો છે તે પૈકી અથવા જે ઝિયારત શક્ય હોય તે ઝિયારત) મુસ્તહબ છે.

પચીસમી રાત્રી

આ “દહવુલ-અર્ઝ”ની રાત્રી છે. (એટલે કે પૃથ્વીને પાણી ઉપર ખાનગે કાઢવાની નીચેથી પાથરવાની શરૂઆત આ રાત્રીએ થઈ હતી) આ રાત્રી પણ ફઝીલતવાળી રાત્રી છે. આ રાત્રીએ ખુદાની દયા-કૃપા નાજિલ થાય છે. આ રાત્રીએ ઈબાદતમાં પ્રવૃત્ત રહેવાનો ઘણો સવાબ છે.

હસન-ઈબ્ને-અલી વશ્શાથી રિવાયત છે કે:

હું જ્યારે બાળક હતો ત્યારે એક વખત મારા પિતા સાથે ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. ની સેવામાં રાત્રીનું ભોજન લીધું હતું. પચીસમી ઝિલ્કાઅદની રાત્રીએ ઈમામ અ.સ. એ ફરમાવ્યું કે: “આજની રાત્રીએ હઝરત ઈબ્રાહીમ અ.સ. અને હઝરત ઈસા અ.સ. નો જન્મ થયો હતો અને કાઢવાની નીચેથી પૃથ્વીને પાથરવાની શરૂઆત થઈ હતી. આ દિવસે રોજો રાખવો તે સાત મહીના સુધી રોઝા રાખવા સમાન છે અને એક બીજી રિવાયતમાં છે કે આ હઝરત ઈમામે ઝમાના અજ. ના પ્રગટ થવા (ઝહૂર)નો દિવસ છે.”

પચીસમો દિવસ

“દહવુલ-અર્ઝ”:- રોઝાની ફઝીલતને કારણે જે ચાર દિવસો શ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવ્યાં છે તે ચાર દિવસો પૈકીનો આ દિવસ છે અને રિવાયતમાં આ દિવસના રોઝાને સિત્તેર વર્ષોના રોઝાઓ સમાન ગણવામાં આવ્યો છે. બીજી રિવાયતમાં છે કે આ દિવસનો રોઝો સિત્તેર વર્ષોના રોઝાઓનો “કફ્ફારો” છે. જે વ્યક્તિ આ દિવસે રોઝો રાખે અને રાત્રી ઈબાદતમાં પસાર કરે તેને સો વરસની ઈબાદતોનો સવાબ મળશે. આકાશ અને પૃથ્વીની વચ્ચે જે કંઈ પણ છે (તે તમામ) આ દિવસના રોઝાદાર માટે ખુદાની બારગાહમાં તેના ગુનાહોની માફી (ઈસ્તિગ્ફાર) માંગે છે. આ દિવસે ખુદાની દયા કૃપા ફેલાવી (પ્રસરાવી) દેવામાં આવે છે, આ દિવસે ઈબાદત અને ખુદાના ઝિક્ર માટે એકત્ર થવાનો પણ ઘણો સવાબ છે. આ દિવસ માટે રોઝો-ઈબાદત ખુદાના ઝિક્ર અને ગુસ્લ ઉપરાંત પણ બે અમલનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે:

૧. શીઆઓના પુસ્તકોમાં એક નમાઝનું વર્ણન છે જે દિવસે એક પહોર વીત્યા પછીની (ચાશત) બે રકઅત નમાઝ પઢવાની હોય છે; (નમાઝે ચાશત) જેમાં દરેક રકઅતમા સૂરએ હમ્દ પછી પાંચ વખત સૂરએ વશશમ્સ પઢવામાં આવે અને નમાઝના સલામ પછી આ દુઆ પઢવાની હોય છે:

“યા-મુકીલ-અસરાતે અકિલની અસરતી, યા-મુજીબ-દઅવાતે અજિબ દઅવતી, યા-સામેઅલ-અસવાતે ઇસ્મઅ સૌતી વરહમની વ તજવઝ-અન-સય્યૈઆતી વ-મા-ઇન્દી યા-ઝલજલાલે વલ-ઇકરામ.”

અર્થાત: “હે અપરાધોને ઓછાં કરનાર! અમારા અપરાધોને ઓછાં કરી દે, હે યાચનાઓને સ્વીકાર કરનાર! અમારી યાચનાઓને સ્વીકાર ફરમાવ, હે પોકાર સાંભળનાર! અમારા પોકારને સાંભળ અને અમારા ગુનાહોને ક્ષમા ફરમાવ, હે અત્યંત મહાન દરજ્જાવાળા અને અત્યંત દયાળુ!”

૨. આ દુઆ પઢવી: શૈખ એ “મિસ્બાહ”માં ફરમાવ્યું છે કે: “આ દુઆ પઢવી મુસ્તહબ છે.” આ દુઆ મફતીહુલ-જનાનમાં છે:

“અલ્લા-હુમ્મા દાહિયલ કઅબતે..... (થી લઈને) વસ્સલામો અલૈય્હે વ રહેમતુલ્લાહે વ બરકાતોહૂ (સુધી).” (રપમી ઝિલકાઅદ -દહવુલ અર્ઝ-ના આઅમાલમાં આ દુઆ છે.)

અને એવું પણ ફરમાવ્યું છે કે: જાણી લો કે મારા જમાઈએ પોતાની પુસ્તિકા “અરબઅતા-અય્યામ”માં “દહવુલ-અર્ઝ”ના આઅમાલમાં નોંધ્યું છે કે આ દિવસે ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. ની ઝિયારત મુસ્તહબ છે. એટલું જ નહીં પરંતુ જે આઅમાલની ખાસ તાકીદ કરવામાં આવી છે તેમાં પણ વધારે ફઝીલતવાળી છે. એવી જ રજબની પહેલી તારીખે પણ ઈમામ અ.સ. ની ઝિયારતની ઘણી જ વધારે તાકીદ કરવામાં આવી છે.

છેલ્લો દિવસ

એવી રિવાયત પ્રખ્યાત છે કે ૨૩૦ હિજરી સનમાં આ દિવસે હઝરત ઈમામ મુહમ્મદ તકી અ.સ. ની બગદાદમાં મોઅતસિમે દગો કરીને અપાવેલાં ઝેરને કારણે શહાદત થઈ હતી. આ બનાવ મામૂનના મૃત્યુના સમયથી લગભગ અઠી વરસ પછીનો છે. આ બાબતમાં ઈમામ અ.સ. એ પોતે જ ફરમાવ્યું હતું કે: “સરળતા તો મામૂનના ત્રણ મહીના પછી જ પ્રાપ્ત થશે.” આ વાક્ય એ હકીકત દર્શાવે છે કે ઈમામ અ.સ. મામૂનના ભૂંડા વ્યવહારને કારણે ખૂબજ કષ્ટદાયક પરિસ્થિતિમાં અને દુઃખી હતાં અને પોતાના મૃત્યુને “સરળતાં” સમજતાં હતાં.

આપના પરમ આદરણીય પિતા ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. પણ આપ અ.સ. ને યુવરાજ (પાટવીકુંવર) ઘોષિત કરવામાં આવ્યાં હતાં તે કાળમાં આવી જ પરિસ્થિતિમાં હતાં અને શુક્રવાર (જુમ્મા)ના દિવસે જામા મસ્જિદથી પરત આવતાં ત્યારે પરસેવા અને ધૂળથી રેબઝેબ થઈ આવતાં હતાં અને ખુદાની બારગાહમાં પોતાના હાથ ઊંચા કરીને દુઆ કરતાં હતાં કે: “હે ખુદા! જો મારા મૃત્યુમાં જ મારા માટે સુખચેન હોય તો મારા મૃત્યુની પળ મારા માટે તરત જ લાવી દે.” અને હંમેશા દુઃખી પરિસ્થિતિમાં જ આપ અ.સ. આ જગત છોડીને ચાલ્યાં ગયાં.

ઈમામ મુહમ્મદ તકી અ.સ. ની શહાદત થઈ ત્યારે આપની મુબારક વય માત્ર ૨૫ વરસ અને અમુક મહીનાની જ હતી. આપની મુબારક કબર આપના પરમ આદરણીય પિતા ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ. ના માથાના ઉપરના ભાગે (પુશ્તે સર) કાઝમૈનમાં આવેલી છે.

ગદીરનું મહત્વ

ઈદે ગદીરને “ઈદુલ્લાહિલ-અકબર” કહેવામાં આવે છે અને ઈસ્લામની ઈદોમાં આ ઈદ સૌથી શ્રેષ્ઠ ઈદ છે. આ ઈદમાં સૌથી વધારે રહસ્યો વણાએલા છે અને આ ઈદનો પ્રભાવ અન્ય તમામ ઈદો કરતાં વધારે છે. એનું કારણ શું છે?

કારણ એ છે કે માર્ગદર્શન અને શાસન સંબંધેની ઈસ્લામની ઉમ્મતની આજની પરિસ્થિતિનું કારણ ગદીરના પ્રસંગ પરથી સ્પષ્ટ થઈ જાય છે અને તે પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. એ ગદીરમાં જે આજ્ઞા કરી હતી -કે સંદેશો આપ્યો હતો- તેના ઉપર અમલ નહીં કરવાને કારણે છે.

કેટલીક રિવાયતો પ્રમાણે પયગમ્બર સ.અ.વ. એ પોતે પણ એવું જણાવી જ દીધું હતું કે તેમના આદેશનું પાલન નહીં થાય, તે છતાંય ગદીરનો પ્રસંગ એક સિદ્ધાંત સુનિશ્ચિત કરે છે અને મુસ્લિમ જગત શાશ્વત રીતે આ સિદ્ધાંતને સમગ્ર મુસ્લિમ જગતના માર્ગને સુનિશ્ચિત કરવાની કસોટી અને ધારાધોરણ તરીકે ઉપયોગમાં લઈને સત્યના માર્ગને સુનિશ્ચિત કરી શકે છે અને હકીકત એ છે કે “વિલાયત”ની ઘોષણાં (જે ખરેખર તો પયગમ્બર સ.અ.વ. ના ઉત્તરાધિકારીની ઘોષણાં હતી) માટે આપ સ.અ.વ. એ જે અતિસંવેદનશીલ સમય પસંદ કર્યો હતો તે સમય અંગેનો નિર્ણય આપ સ.અ.વ. નો નહોતો પરંતુ એ નિર્ણય તો ખુદાનો પોતાનો જ નિર્ણય હતો.

પયગમ્બરે અકરમ સ.અ.વ. ઉપર વહી નાખેલ થઈ કે: “બલ્લિગ-મા-ઉન્નેલા ઈલૈકા-મિર્બિબિક” આનો અર્થ “ઈમામત અને વિલાયત સંબંધે અલ્લાહે પયગમ્બરે ઈસ્લામને કોઈ જાણકારી આપી નહોતી” એવો થતો નથી, આ જાણકારી તો આપ સ.અ.વ. ને આપવામાં આવી જ હતી. આપહઝરત સ.અ.વ. ની નબુવ્વતની આ જગતમાં જાહેરાત થઈ (બેઅસત) ત્યારથી જ આ બાબતની જાણકારી આપ હઝરત સ.અ.વ. ને થઈ ગઈ હતી તે પછીના ૨૩ વરસ દરમિયાન પણ જુદા-જુદા પ્રસંગો થકી આ બાબતને એવી રીતે સ્પષ્ટ કરી દેવા આવી હતી કે તેમાં કોઈ શંકા-કુશંકાને સ્થાન જ નહોતું રહ્યું. તેમ છતાં આ અંગેની ધોરણસરની ઘોષણાં અત્યંત સંવેદનશીલ સમયે કરવી આવશ્યક હતી અને આ ઘોષણાં અલ્લાહની આજ્ઞાથી થઈ કે:

“બલ્લિગ-મા-ઉન્નેલા ઈલેકા-મિર્ઝિક વ-ઈન-લમ-તફઅલ ફ-મા-બલ્લગતા-રિસાલતહૂ.” એનો અર્થ એવો જ થાય કે આ સંદેશો લોકો (ઉમ્મત) સુધી પહોંચાડવો તે અલ્લાહ તરફથી રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. ને સોંપવામાં આવેલ એક જવાબદારી હતી અને તે કાર્ય સંપન્ન કરવા માટે આપ સ.અ.વ. એ “જોહફા” નામના સ્થળ પાસે “ગદીરે-ખુમ” નામના સ્થળે લોકોને રોકાઈ જવા આદેશ આપ્યો. હાજીઓના સંઘ (કારવાન)ને એકત્ર કરવામાં આવ્યો. અને તે પછી ‘તે’ ઘોષણાં કરવામાં આવી.

તે પછી “અલ-યોમા-અકમલતો લકુમ-દીનકુમ-વ-અતમમતો અલૈયકુમ નેઅમતી” (અર્થાત: દીન સંપૂર્ણ થઈ ગયો, નેઅમતો પરિપૂર્ણ થઈ ગઈ) ની આયત નાઝિલ થઈ. “સૂરએ માએદાહ”માં “અલ-યોમા-અકમલતો”ની આયત પહેલાં આ આયત છે: “અલ-યોમા યએસલ્લઝીના કફર-મિન-દીનેકુમ ફલા-તખ્શલુમ-વખ્શલ્ને” (અર્થાત: આજે શત્રુઓના નિરાશ અને હતાશ થવાનો દિવસ છે.) એટલે કે એક સિધ્ધાંત પ્રસ્થાપિત થઈ ગયો. જ્યારે પણ ઈસ્લામની ઉમ્મતને સત્યને પારખવાની ઈચ્છા થાય ત્યારે આ સિધ્ધાંતની એરણે ઉમ્મત સત્યને પારખી લેશે અને સત્યને પારખવાની બાબતે સત્યને સમજવાની બાબતે કોઈના મનમાં કોઈ શંકા-કુશંકાને સ્થાન નહીં રહે.

ઈમામત અને વિલાયતની બાબત ઈસ્લામના ઇતિહાસમાં જે રીતે નોંધાઈ તે જોતાં એ હકીકત તો સ્પષ્ટ થઈ જાય છે કે આ બાબત અલ્લાહ તરફથી સુનિશ્ચિત થયેલી બાબત છે. પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. એ પોતાના અંગત મંતવ્ય અનુસાર હઝરત અલી અ.સ. ની પસંદગી કરી હતી તેવું લેશ માત્ર પણ પ્રસ્થાપિત થતું નથી તે છતાં કોઈ આને પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. નો અંગત - તેમનો પોતાનો નિર્ણય ગણે તો પણ તેણે એ હકીકત તો સ્વીકારવી જ પડશે કે પયગમ્બર સ.વ.અ. ના ઉત્તરાધિકારી તો અલી અ.સ. છે, પરંતુ પયગમ્બર સ.વ.અ. નો નિર્ણય હકીકતમાં તો ખુદાનો જ નિર્ણય (ખુદાનો જ આદેશ) હતો. બેઅસતના પ્રારંભથી જ એટલે કે એ સમયથી જ કે જ્યારે પયગમ્બરે અકરમ સ.વ.અ. એ મક્કામાં જુદા-જુદા કબીલાઓ (જાતિઓ) સમક્ષ પોતાનો ખુદાના પયગમ્બર તરીકે પરિચય કરાવ્યો અને તેમની સમક્ષ ઈસ્લામના સિધ્ધાંતો વર્ણવ્યાં અને હિજરતથી પણ પહેલાંનો એક પ્રસંગ ઇતિહાસમાં સવિસ્તાર નોંધાયેલો છે કે કેવી રીતે જુદા-જુદા કબીલાઓ અને તે કબીલાઓના સરદારો આપ સ.અ.વ. સમક્ષ જતાં અને એવી શરત મુકતાં કે અમારા કબીલાના સરદારને આપનો ઉત્તરાધિકારી ઘોષિત કરવામાં આવે.

મુસ્લિમોની જવાબદારી

તે વ્યક્તિને જવાબ આપતાં આપ સ.વ.અ. એ ફરમાવ્યું કે: “ના, આ મારા અધિકારની બાબત નથી. આ તો આકાશી બાબત (જે બાબતે અલ્લાહ પોતે જ નિર્ણય લઈ શકે તેવી બાબત) છે.” આ સાંભળીને તે લોકો ઈમાન લાવ્યાં નહીં અને ચાલ્યાં ગયાં હતાં.

આમ આપણે જોયું કે પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. ના ઉત્તરાધિકારીની પસંદગીની બાબત પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. ના નિર્ણયને આધિન નહોતી પરંતુ આ બાબત તો અલ્લાહની વહી સાથે સંકળાયેલી હતી. ખુદાવન્દે આલમના પોતાના નિર્ણય પર આધારિત હતી.

પરંતુ ધારી લેવામાં આવે કે જો આપ સ.અ.વ. એ પોતાની વિવેક બુદ્ધી પ્રમાણે પોતાના ઉત્તરાધિકારીની પસંદગી કરવાની હોત તો તેમણે કઈ રીતે પોતાના ઉત્તરાધિકારીની પસંદગી કરી હોત? સૈધાંતિક રીતે પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. જેની પણ પોતાના ઉત્તરાધિકારી તરીકે પસંદગી કરતાં તે વ્યક્તિએ ઈસ્લામના તમામ મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની કસોટીમાં સંપૂર્ણ રીતે સફળ થવું આવશ્યક હતું.

હવે સમગ્ર જગતના મુસ્લિમો હઝરત અલી અ.સ. ને એ સિદ્ધાંતોની કસોટીના એરણે પારખે.

અનેક સહાબીઓની બાબતે ઇતિહાસના પાનાઓમાં તેમની અનેક ફઝીલતો નોંધાયેલ હોવાની હકીકત પણ સાચી છે. પરંતુ આપણે કસોટીના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો જ લક્ષમાં લેવા જોઈએ. દરેક સહાબીને એક-એક સિદ્ધાંતની કસોટીએ પારખવામાં આવે. કુરઆન અને સુન્નતને મૂળભૂત જરૂરીયાત (પાયા) તરીકે સ્વીકારીને તે એરણે ચકાસવામાં આવે અને પછી જોઈએ કે કોણ સઘળી કસોટીઓની એરણે સૌથી વધારે ખરો ઉતરે છે!!

વિદ્વતા અને જ્ઞાનની કસોટીએ જોવામાં આવે તો જોવું પડશે કે હઝરત અલી અ.સ. ની વિદ્વતા અને જ્ઞાનની સીમાઓ ક્યાં સુધી ફેલાયેલી છે? જે હદીસને શીઆ અને સુન્ની બંને સંપ્રદાયોના વિદ્વાનોએ સ્વીકારેલ છે તે હદીસ કે પયગમ્બરે અકરમ સ.વ.અ. એ ફરમાવ્યું છે કે: “અના-મદીનતુલ ઈલ્મે વ-અલીય્યુન બાબોહા.” (અર્થાત: હું વિદ્વતા અને જ્ઞાનનો મહાનગર છું અને અલી અ.સ. તેના દરવાજા છે.) તેના કરતાં વધારે બીજું કયું પ્રમાણ હઝરત અલી અ.સ. ની વિદ્વતા અને જ્ઞાનની બાબતે હોઈ શકે!?

જિહાદ અને નિઃસ્વાર્થ ત્યાગની કસોટીએ પારખવામાં આવે તો કુરઆને મજુદની આયત “વ-મિનન્નાસે-મયં-યશરી નફ્સહુબ-તિગાઆ-મરઝાતિલ્લાહ” હઝરત અલી અ.સ. ના જિહાદ અને નિઃસ્વાર્થ ત્યાગની બાબતે નામિલ થયેલી જોવા મળે છે.

દાન વૃત્તિની કસોટીએ પરખવામાં આવે તો “ઈન્નમા વલીયોકુમુલ્લાહો-વ-રસૂલહૂ-વલ્લઝીના આમનુલ્લઝીના ચુકીમૂનસ્સલાતા-વ-ચુઅતૂનઝ-ઝકાતા વ-હુમ-રાકેઊન.” એ આયત હઝરત અલી અ.સ. ની દાન વૃત્તિના વર્ણન તરીકે જ નામિલ થયેલી જોવા મળશે. તેવી જ રીતે હઝરત અલી અ.સ. અને તેમના અત્યંત મહાન કુટુંબની બાબતમાં (તેમની વિશેષતાઓ દર્શાવવા માટે) આ આયત નામિલ થયેલી છે: “વ-ચુતએમુનત્તાઆમા-અલા-હુબ્બેહી મિસ્કીનવં-વ-યતીમવં-વ-અસીરા.” અને એ હકીકત બધાં જ લોકોએ સ્વીકારી છે કે આ આયત હઝરત અલી અ.સ. ની શાન (વખાણ)માં નામિલ થયેલી છે.

ઈસ્લામમાં વિશિષ્ટતાઓ અને ઉચ્ચતા પ્રસ્થાપિત કરવા માટેના સિદ્ધાંતો અને ધારા-ધોરણો છે; જેવા કે વિદ્વતા અને જ્ઞાન, પરહેઝગારી અને તકવા, દાનવૃત્તિ અને નિઃસ્વાર્થ ત્યાગ ભાવના, જિહાદ અને એવા જ અન્ય તમામ ઈસ્લામી ધારા-ધોરણો અને સિદ્ધાંતોએ સઘળાં અમીરૂલ મોઅમેનીન હઝરત અલી અ.સ. ના અતિ પવિત્ર વ્યક્તિત્વમાં સંપૂર્ણપણે પ્રસ્થાપિત થયેલાં છે. શું કોઈ હઝરત અલી અ.સ. ની આ અદ્વિતીય-અનન્ય અને સર્વોચ્ચ વિશેષતાઓને નકારી શકે ખરો?!!!

عَلَيْهِ السَّلَام
حَدِيثُهُ الْفَائِدُ

હઝરત ઈમામ રિઝા અ.સ. ની કેટલીક કરામતો (ચમત્કાર)

આપ અ.સ. ની વાણી અને વર્તનથી અસંખ્ય કરામતો પ્રગટ થયેલી છે જેમાંની કેટલીકનું અત્રે વર્ણન કરવામાં આવે છે.

અલ્લામા મોમિન શબલંજુ એ લખ્યું છે કે:

૧.. એક વખત હઝરત અલી રિઝા અ.સ. એ અમીન અને મામૂનને જોઈને ફરમાવ્યું હતું કે થોડા દિવસોમાં જ મામૂન અમીનને મારી નાંખશે અને થયું પણ એવું જ, અમીન અબ્બાસીને ચાર વરસ અને આઠ મહીના સુધી રાજ કર્યા પછી ૨૩મી મોહર્રમ સન ૧૯૮ હિજરીના દિવસે મામૂન રશીદ દ્વારા મારી નાંખવામાં આવ્યો હતો.

૨.. હુસૈન બિન મૂસા એ કહ્યું છે કે અમે લોકો એક સ્થળે બેસી વાતો કરતાં હતાં ત્યારે જાઅફર બિન ઉમરુલ અલવી ત્યાંથી પસાર થયો, અમે તેની સ્થિતિ જોઈને આપસમાં (તેના વિષે) વાતો કરવા લાગ્યાં ત્યારે હઝરત ઈમામ રિઝા અ.સ. એ ફરમાવ્યું:

“આ ટુંક સમયમાં જ સમૃદ્ધ અને ધનિક બની જશે, તેની પરિસ્થિતિ સદંતર બદલાઈ જશે.” અને થયું પણ એવું જ - એકાદ માસમાં જ તે મદીનાનો ગવર્નર નિયુક્ત થઈ ગયો.

૩.. જાઅફર બિન સાલેહને ઈમામ રિઝા અ.સ. એ ફરમાવ્યું કે: “તારી પત્નિને બે જોડિયા બાળકો થશે; તે પૈકી એકનું નામ “અલી” અને બીજાનું નામ “ઉમ્મે ઉમર” રાખજે.” જ્યારે તેને ત્યાં બાળકોને જન્મ થયો ત્યારે તે જોડકાં (ટવીન્સ) હતાં. જાઅફર બિન સાલેહે પોતાની માતાને પુછ્યું: “ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. એ ઉમ્મે ઉમર નામ કેમ સુચવ્યું છે?” તેણે કહ્યું: “તારી દાદીનું નામ ઉમ્મે ઉમર હતું ઈમામે આ બાળકનું નામ તેના નામ પરથી જ રાખ્યું છે.”

૪.. અલ્લામા અબ્દુર રહેમાને લખ્યું છે કે: એક વ્યક્તિ ખુરાસાન જવાના ઈરાદાથી નીકળ્યો હતો, તેની દીકરીએ તેને એક વસ્ત્ર આપ્યું કે આને વેચીને નીલમણી (નીલમ) લઈ આવજો. તેણે વર્ણન કર્યું છે કે: હું જ્યારે “મરવ” નામના સ્થળે પહોંચ્યો ત્યારે ઈમામ રિઝા અ.સ. નો એક સેવક મારી પાસે આવ્યો અને કહ્યું કે એહલેબૈત અ.સ. ના એક ચાહનારનું અવસાન થઈ ગયું છે અને તેના માટે કફનની જરૂર છે, તું તારો આ વસ્ત્ર મને વેચી દે જેથી હું આ વસ્ત્રને તેના કફન તરીકે વાપરી શકું. તે કૂફી વ્યક્તિએ કહ્યું કે: “મારી પાસે વેચવા માટે કોઈ વસ્ત્ર નથી.” તે

સેવકે આ પ્રસંગ ઈમામ રિઝા અ.સ. ને કહી સંભળાવ્યો. આપ અ.સ. એ ફરમાવ્યું: “તેની પાસે પાછો જા, તેને મારો સલામ કહે અને તેને મારો આ સંદેશો પહોંચાડ કે તારી દીકરીએ નીલમણી ખરીદવા માટે જે વસ્ત્ર આપ્યો છે તે (તને) વેચી દે.” તે વ્યક્તિ તો આશ્ચર્યચકિત રહી ગયો અને તે વસ્ત્ર ઈમામ અ.સ. ના સેવકને વેચી દીધો. તે કૂફી (કૂફાનો રહેવાસી) વ્યક્તિએ વધુમાં કહ્યું છે કે આપ અ.સ. તો ઘણાં ચમત્કારી (બા-કમાલ) પુરૂષ છે તેમ વિચારીને આપ અ.સ. ને કેટલાંક પ્રશ્નો પુછવાના ઈરાદેથી હું આપ અ.સ. ના ઘરે ગયો પરંતુ ત્યાં લોકોની એટલી મોટી ભીડ હતી કે તે ઘરના બારણાં સુધી પણ પહોંચી શક્યો નહીં, તે દૂર ઉભો રહીને શું કરવું તેનો વિચાર કરતો હતો ત્યાં તો એક દાસે એક કાગળ તેના હાથમાં પકડાવી દીધો અને કહ્યું કે ઈમામ અ.સ. એ આ પત્ર આપતાં કહ્યું છે તારા પ્રશ્નોના જવાબ આ પત્રમાં લખેલાં છે. મેં તે પત્ર જોયો તો હું પુછવા માંગતો હતો તે પ્રશ્નોના જવાબો જ તે પત્રમાં લખેલાં હતાં.

૫.. આપ અ.સ. એ માટી સુંધીને પોતાની કબરની જગ્યા દેખાડી દીધી હતી.

મુબાહિલા

તે દિવસોમાં મદીનામાં કાંઈ વિશેષ રોનક હતી. ત્યાં ખ્રિસ્તીઓના કેટલાંક મોભાદાર માણસો આવેલા હતાં. આ માણસો મદીનામાં જ્યાં જ્યાંથી પસાર થતાં, લોકો તેમને જોતા જ રહી જતાં. મોટા મોટા અંગરખા - તેના ઉપર સોના - ચાંદીના તારોથી બનાવેલ સુંદર જરીકામ અને કીમતી કપડા. આ કોઈ દેશના રાજાઓ ન હોતાં! તે હતાં નજરાન કબીલાના પાદરીઓ!!! તેમનામાં કેટલાંક તો તવરૈત (યહૂદીઓનું ધર્મ પુસ્તક) અને ઇન્જીલ (બાઈબલ - ખ્રિસ્તીઓનું ધર્મ પુસ્તક) જેવી મહાન આસમાની કિતાબોના વિદ્વાનો હતા.

આ લોકો રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. પાસે ગયાં અને કહ્યું કે: “હઝરત ઈસા (ઈશુ ખ્રિસ્તી) અલ્લાહના દીકરા છે કેમકે તેમનો જન્મ બાપ વગર થયેલો છે.”

રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. તે લોકોને કુરઆને શરીફની આયતો સંભળાવીને સમજાવતા રહ્યાં પરંતુ તે લોકો માન્યા નહીં અને તેમણે ઈસ્લામ ધર્મ પણ સ્વીકાર્યો નહીં.

અલ્લાહ પોતાના વહાલા નબી સ.અ.વ. ને આજ્ઞા મોકલાવી કે આ લોકો માનવાવાળા નથી તેથી આપ તેમને કહો કે:

“હું મારા બાળકોને, તમે તમારા બાળકોને, હું અમારી સ્ત્રીઓને, તમે તમારી સ્ત્રીઓને - હું મારા નફ્સોને સાથે લઈને આવું અને તમે તમારા નફ્સોને સાથે લઈને આવો અને પછી આપણે બધાં મળીને જુઠા ઉપર ખુદાની લાનત મોકલીએ.”

અરબી ભાષામાં આને “મુબાહિલા” કહેવામાં આવે છે.

બીજા દિવસે બધાં લોકો એક જગ્યાએ એકઠા થઈ ગયાં. ખ્રિસ્તીઓના પાદરીઓ પહેલાંથી ત્યાં આવી ગયા હતાં. તેઓ “મુબાહિલા” માટે રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. ની રાહ જોતા હતાં, ત્યાં તો બુમરાણ થઈ ગઈ કે “જુઓ-જુઓ! અલ્લાહના પ્યારા નબી (અ.સ.વ.) આવી રહ્યા છે.” આપ સ.અ.વ. ની સાથે ઈમામ હસન અ.સ. અને ઈમામ હુસૈન અ.સ. પણ આવતાં હતા; તે હજી બાળકો જ હતાં, પાછળ પાછળ આપ સ.અ.વ. ની લાડલી દીકરી હઝરત ફાતિમા ઝેહરા સલા. અને આપના જમાઈ હઝરત અલી અ.સ. પણ હતાં.

એમનું બધાનું તેજ જોઈને ખ્રિસ્તીઓ ગભરાઈ ગયાં અને કહેવા લાગ્યા:

“આમની સાથે મુબાહિલા કરશો નહીં! જો આ લોકો પર્વતને ઈશારો કરે તો પર્વત પણ પોતાની જગ્યાએથી ખસી જાય. જો તેઓ આપણને શ્રાપ આપશે તો પૃથ્વી ઉપર આપણું નામ-નિશાન પણ નહીં રહે!”

આવું કહીને તેઓએ પરાજયનો સ્વીકાર કરી લીધો.

આમ “પંજતને પાક” એ મુબાહિલાનું મેદાન સર કરી લીધું.

આ બનાવ ઝિલહિજનો છે. તેથી જ આ દિવસને “ઈદે મુબાહિલા” કહેવામાં આવે છે.

દુઃખી ન થવા અંગે

શૈખ સદૂકથી રિવાયત છે કે:

એક દિવસ ઈમામ જાઅફરે સાદિક અ.સ. એ પોતાના સહાબીઓમાંથી એકની બાબતે “તે ક્યાં છે?” તેવું પુછ્યું. ત્યારે આપ અ.સ. ને કહેવામાં આવ્યું કે તે બીમાર છે. આપ અ.સ. તેની તબીયત જોવા તશરીફ લઈ ગયાં અને તેની પાસે બેસી ગયાં. હઝરત અ.સ. એ જોયું કે તે મરવાની અણી પર છે, તેથી ફરમાવ્યું કે: “ખુદાની પાસેથી ભલાઈની આશા રાખ.”

તે વ્યક્તિએ કહ્યું: “હું તો ખુદા પાસે સારાની જ આશા રાખું છું પરંતુ મારી દીકરીઓની બાબતે દુઃખી છું અને તેમના દુઃખને કારણે જ હું બીમાર થઈ ગયો છું.”

હઝરત અ.સ. એ ફરમાવ્યું:

એ ખુદા કે જેની પાસેથી તમો પોતાની નેકીઓના દસ ગણાં થવાની અને પોતાના ગુનાહોની માફીની આશા રાખો છો તેની પાસે જ પોતાની દીકરીઓની સારી પરિસ્થિતિ-ઉજ્જવળ ભવિષ્યની આશા રાખો. તને ખબર નથી કે રસૂલે ખુદા સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

મેઅરાજની રાત્રે જ્યારે હું “સિદરતુલ મુન્તાહા” પાસેથી પસાર થતો હતો ત્યારે તેની ડાળીઓ પાસે પહોંચ્યો ત્યારે જોયું કે કેટલીક ડાળીઓ ફળોથી લદાએલી છે, કેટલીક ડાળીઓમાંથી દુધ ટપકે છે, કેટલીકમાંથી મધ તો કેટલીકમાંથી ઘી, કેટલીકમાં સર્વશ્રેષ્ઠ સફેદ લોટ, કેટલીકમાંથી વસ્ત્રો અને કેટલીક ડાળીઓમાંથી બોર જેવી કોઈ વસ્તુ નીકળે છે અને આ બધી વસ્તુઓ પૃથ્વી તરફ જઈ રહી છે. મેં મનમાં વિચાર્યું, આ વસ્તુઓ પૃથ્વી ઉપર ચોક્કસ ક્યાં જતી હશે?

જિબ્રિલ અ.સ. તે સમયે મારી સાથે નહોતાં તેથી મારા માથા ઉપરથી પરવરદિગારનો સાદ સંભળાયો:

“હે મુહમ્મદ સ.અ.વ.! મેં આ વૃક્ષને સૌથી ઉચ્ચ સ્થાને ઉગાડ્યું છે જે સઘળા ઘરોથી ઉપર છે અને આ તારી ઉમ્મતના મોમિનોની પુત્રીઓ અને પુત્રોનું ભોજન છે. તેથી તમો દરેક પુત્રીના પિતાને કહી દેજો કે પુત્રી જન્મે તો દુઃખી થાય નહીં. મેં તેમને પેદા કર્યા છે તો તેમને આજીવિકા પણ આપીશ.”

(સફીનતુલ બિહાર, પા ૧૦૮, ખરાએજ, પા ૨૮૪)

ફારસીના પ્રખ્યાત કવિ શૈખ સાઅદીએ આ વાતને જ એક વાર્તા રૂપે પોતાની કવિતામાં બયાન કરતાં કહ્યું છે કે:

એક બાળકના દાંત આવવા લાગ્યાં ત્યારે પિતાએ શોકાગ્ન થઈને કહ્યું:

“આના માટે રોટલી ક્યાંથી લાવીશ?”

તેની પત્નિએ આ વાત સાંભળતા ખુબ જ સુંદર જવાબ આપતાં કહ્યું:

“મૃત્યુ પર્યંત પણ શૈતાનની જાળમાં ફસાતાં નહીં. જે દાંત આપે છે તે (ખુદા) આજીવિકા પણ આપે જ છે. જે ખુદા માતાના ઉદરમાં બાળકના નાક-નકશાનું સર્જન કરે છે, તેની વય નક્કી કરે છે તે (ખુદા) જ આજીવિકા આપવા પણ જવાબદાર છે. જો કોઈ વ્યક્તિ દાસ ખરીદી લાવે તો તેને ભોજન પણ આપે છે પછી એ કેવી રીતે શક્ય છે કે જે ખુદા (પોતાનો) દાસ પેદા કરે અને તેની આજીવિકાની વ્યવસ્થા ન કરે! શું તારો ખુદા ઉપર એટલો ભરોસો પણ નથી કે જેટલો દાસનો તેના માલિક ઉપર હોય છે!!!”

બાલ રોમેંદાર

મૈગમ અલી ભોજાણી
રાજુલા. રોઝા ૧

મોહમ્મદ મૈન ભોજાણી
જુહાપૂરા. રોઝા ૧

સૈયદા સકીના ઝહેરા
અમદાવાદ. રોઝા ૨

ઓન અલી જફરી
રાજુલા. રોઝા ૨

મીઝાન અલી ભોજાણી
રાજુલા. રોઝા ૨

સૈયદ મોહમ્મદ અસ્કરી
અમદાવાદ. રોઝા ૩

હુસૈન અબ્બાસ મુની
રાજુલા. રોઝા ૫

મોહમ્મદ રઝા પંજવાણી
રાજુલા. રોઝા ૧૮

નર્ધમ અબ્બાસ રવાણી
રાજુલા. રોઝા ૩૦

મોહમ્મદ અબ્બાસ રૂપાણી
રાજુલા. રોઝા ૩૦

દુન્યા અને આખેરતની ભલાઈ (ફાયદા)

(ક્રમશઃ ચાલતાર લેખમાળા)

નબીએ અકરમ સ.અ.વ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

કોઈ નેઅમત મુંટવાઈ જાય ત્યારે-કોઈ મુસીબત આવી પડે ત્યારે અને પોતાની સુરક્ષાના જોખમના સમયે જે વ્યક્તિ આ દુઆ કરે છે તેને દુન્યા અને આખેરતના ફાયદા પ્રાપ્ત થાય છે; દુઆ આ પ્રમાણે છે: “યા-હય્યો યા-કય્યૂમો યા-વાહિદો યા-મજીદો યા-ઝરો યા-કરીમો યા-રહીમો યા-ગનીયો તમ્મિમ અલય્ના-બે-નેઅમતેકા વ-હબ-લના બે-કરામતેકા વ-અલબિસના આફિયતેકા.”

અર્થાત: “હે સદાય માટે જીવિત, હે હમેશાં કાયમ રહેનાર, હે એક અને એક માત્ર, હે અત્યંત આદરણીય, હે નેક, હે દયાળુ, હે કૃપાળુ, હે એ કે જે કોઈનો આશ્રિત નથી, તું અમારા ઉપર પોતાની સંપૂર્ણ નેઅમતો ઉતાર, અમને પોતાની દયા-કૃપાથી લાભાંવિત ફરમાવ અને અમને રક્ષણના કવચમાં રાખજે.”

(ખિહાઝલ અનવાર, ભાગ ૯૫, પાન નં ૧૯૭, હદીસ ૨૭)

ઈમામ સાદિક અ.સ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

“સદ્ ચારિત્રવાન યુવક ભલાઈની ચાવી અને દુષ્ટતા માટે તાળું છે. દુષ્ટ યુવાન ભલાઈ માટે તાળું અને ઉપદ્રવ અને દુષ્ટતા માટે ચાવી હોય છે.”

(અમાલીયે તૂસી, પા ૩૦૨, હદીસ નં ૫૯૮)

જલાલ લુકમાનાની શિખામણો

(ક્રમશઃ ચાલનાર લેખમાળા)

૪૦૦ નબીયોની ચાર વાતો

હે મારા વત્સ! ધારી લો કે તમને ચારસો નબીયોની સેવાચાકરીનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હોય તો તેમના ઉપદેશના ચાર વાક્યો આ પ્રમાણે હોય:

૧. નમાઝમાં પોતાના મનને કાબૂમાં રાખો. (નમાઝ સંપૂર્ણ એકાગ્રતા, પવિત્ર ભાવના અને તદ્દન નિખાલસ અને નિઃસ્વાર્થ ભાવથી અદા કરવી જોઈએ)
૨. જમતી વખતે પોતાના ગળાને કાબૂમાં રાખો. (એટલે કે હલાલ વસ્તુઓ જ ખાવી જોઈએ)
૩. કોઈ બીજાના ઘરે જાવ તો પોતાની દ્રષ્ટિ કાબૂમાં રાખો.
૪. લોકોની વચ્ચે રહો ત્યારે પોતાની જુભ (વાણી)ને નિયંત્રણમાં રાખો.

(અલ-મવાઘઝુલ-અદ્દિય્યહ, પ્રકરણ ૪, પાન નં ૨૩૮)

ઈમામે અમાના અજ. ના સંદેશાઓ (વાણી)

ક્રમશઃ ચાલનાર લેખમાળા

૨૩... નમાઝ પછીના શુક્રના સજદાનો દરજ્જો

ઈમામ મહદી અજ. એ ફરમાવ્યું છે કે:

“નમાઝ પછી શુક્રનો સજદો કરવો તે ખૂબ જ ફરજિયાત અને અત્યંત આવશ્યક સુન્નત છે.”

૨૪... ઈમામ અ.સ. નું હૃદય (મન) અલ્લાહની ઈચ્છાનું પાત્ર હોય છે.

ઈમામ મહદી અજ. એ ફરમાવ્યું છે કે: “અમારા (એટલે અઈમ્મએ માઅસૂમીન અ.સ. ના) હૃદય (મન) અલ્લાહની ઈચ્છા અને ખુદાના ઈરાદાઓના પાત્ર હોય છે તેથી તે (અલ્લાહ) જ્યારે અને જે કંઈ ઈરાદો કરે અમે પણ તે જ ઈરાદો કરીએ છીએ.”

૨૫... ઈમામ અ.સ. કોઈના પણ વિમુખ થવાથી ભયભિત થતાં નથી.

ઈમામ મહદી અજ. એ ફરમાવ્યું છે કે: “ખુદા અમારી સાથે (અમારી સહાયતામાં) હોય છે અને અમો કોઈના આશ્રિત હોતાં નથી અને સત્ય (હક) અમારી સાથે અને અમારી પાસે જ છે. તેથી જો કોઈ અમારાથી વિમુખ થઈ જાય (અમારો સાથ છોડી દે) તેની અમને કોઈ દરકાર હોતી નથી.”

૨૬... નમાઝ શૈતાનની નાક જમીન ઉપર રગડે છે.

ઈમામ મહદી અજ. એ ફરમાવ્યું છે કે: “નમાઝ કરતાં વધારે - અથવા નમાઝની સમાન - બીજો કોઈ પણ અમલ શૈતાનની નાકને અપમાન અને બદનામીની ભોંય (જમીન) ઉપર નથી રગડતો.”

ماہنامہ

PRINTED AND PUBLISHED BY: RIZVI MOHMED RAZA ABID HUSEIN ON BEHALF OF
HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST, RNI NO: GUJGUJ/2015/59960
AND PRINTED AT PRINT CARE, N.R. ESTATE, TAVDIPURA, SHAHIBAUG, AHMEDABAD-380 004
AND PUBLISHED FROM HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST
865/866, BEHIND TASLIM SOCIETY, NEAR GOLDEN PARK, VATVA, AHMEDABAD- 382 440
EDITOR: RIZVI MOHMED RAZA ABID HUSEIN

